

Historia

Opis arkuszy egzaminacyjnych

Arkusze egzaminacyjne z historii zostały opracowane na dwóch poziomach:

- podstawowym – *Arkusz* (MHI-P1_1P-102)
- rozszerzonym – *Arkusz* (MHI-R1_1P-102)

Arkusz z poziomu podstawowego zawierał 37 zadań sprawdzających wiedzę i umiejętności z trzech obszarów wymagań egzaminacyjnych. Różny typ zadań zamkniętych (maksymalnie 35 pkt) i otwartych (maksymalnie 65 pkt), badających historię Polski i powszechną, pozwalał zdającym na zaprezentowanie pełnego spektrum swojej wiedzy historycznej oraz umiejętności. W poszczególnych zadaniach uwzględniono historię: polityczną, społeczno – gospodarczą oraz historię kultury. Zadania osadzono we wszystkich epokach historycznych: starożytności, średniowieczu, nowożytności, XIX w. oraz XX w. Poprawne rozwiązanie zadań umożliwiało zdobycie maksymalnie 100 pkt. Egzamin trwał 120 minut.

Arkusz z poziomu rozszerzonego zawierał 24 zadania, zdający mógł uzyskać maksymalnie 50 punktów, egzamin trwał 180 minut. Standardowy zestaw zadań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego składał się z trzech części. Część pierwsza składała się z testu sprawdzającego wiadomości i umiejętności ustalone w standardach wymagań egzaminacyjnych z historii dla poziomu rozszerzonego. Zadania otwarte i zamknięte różnego typu obejmowały historię Polski i historię powszechną.

Za poprawne rozwiązanie 15 zadań zdający mógł otrzymać 20 punktów; odpowiednio:

- za poprawne rozwiązanie zadań sprawdzających znajomość faktografii i terminologii historycznej – 5 punkty,
- za poprawne rozwiązanie zadań sprawdzających umiejętność stosowania faktografii i terminologii historycznej do wyjaśnienia procesów historycznych – 11 punktów,
- za poprawne rozwiązanie zadań sprawdzających umiejętność przedstawiania i oceniania wydarzeń historycznych – 4 punkty.

Poszczególne zadania w tej części uwzględniały – zgodnie z podstawą programową – historię polityczną, historię społeczno-gospodarczą oraz historię kultury we wszystkich epokach historycznych od starożytności poprzez średniowiecze, czasy nowożytne, wiek XIX po drugą połowę XX wieku.

Część druga i część trzecia zostały zatytułowane *Polska i Francja w Europie od średniowiecza do XX w.* Zdający wykonywali polecenia do zamieszczonych w standardowym zestawie egzaminacyjnym źródeł wiedzy historycznej i pisali wypracowanie na jeden z dwóch zaproponowanych tematów.

W części drugiej uczniowie rozwiązywali 8 zadań związanych z analizą źródeł. Skonstruowano je do fragmentów różnorodnych źródeł pisanych, a także mapy, wykresu, źródła statystycznego i ikonograficznego. Wiedza i umiejętności ze średniowiecza były sprawdzane 2 zadaniami, natomiast 6 pozostałych odnosiło się do XIX w. i początków XX w.. Dwa spośród tych zadań odwoływały się do wiedzy pozaźródłowej. Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań w części drugiej zdający mógł uzyskać 10 punktów.

W części trzeciej standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych zdający pisali wypracowanie. Temat I wymagał porównania funkcjonowania władzy monarszej we Francji i w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku. Natomiast temat II – wyjaśnienia stopnia międzynarodowych uwarunkowań, które wpłynęły na stosunki polsko-francuskie w dwudziestolecu międzywojennym.

Zaproponowane tematy wpisywały się w główne zagadnienie części drugiej i trzeciej standardowego zestawu zadań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego oraz poruszały

problemy z innych epok historycznych niż zamieszczone materiały źródłowe. Za poprawne wypracowanie zdający mógł otrzymać 20 punktów.

Wszystkie zadania w części drugiej i trzeciej standardowego zestawu egzaminacyjnego sprawdzały wiadomości i umiejętności opisane w standardach dla poziomu rozszerzonego.

Analiza jakościowa

POZIOM PODSTAWOWY

Zadanie 1. (3 pkt)

Na podstawie ilustracji wykonaj polecenia.

A. Wskaż dwa elementy zdobnicze charakterystyczne dla cywilizacji, w której powstał przedstawiony obiekt.

B. Podaj nazwę cywilizacji, w której powstał przedstawiony obiekt.

Źródło: E. Charytonow, *Zarys historii architektury*, Warszawa 1963, s. 20.

Sprawdzane umiejętności						
Obie części zadania sprawdzają umiejętności z II obszaru standardów. Zadanie wymagało rozpoznania cech sztuki egipskiej oraz umieszczenia obiektu w kręgu kulturowym.						
Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Rozpoznanie cech sztuki egipskiej.	1	0,52	0,53	0,48	0,47
B.	Identyfikacja kręgu kulturowego.	1	0,88	0,89	0,78	0,85
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. Przykładowe odpowiedzi <i>inskrypcje wykonane pismem hieroglificznym</i> <i>postaci przedstawione zgodnie z kanonem obowiązującym w sztuce egipskiej</i> <i>sposób przedstawienia bóstw</i> <i>kartusz</i> B. cywilizacja egipska						
Komentarz: Zadanie w części A okazało się umiarkowanie trudne. Nie wszyscy zdający wykazali się umiejętnością wskazania dwóch elementów zdobniczych, charakterystycznych dla cywilizacji, w której powstał obiekt. Wśród najczęściej pojawiających się błędnych odpowiedzi pojawiało się sformułowanie odnoszące się do <i>postaci przedstawionych z profilu</i> oraz określenie <i>pismo obrazkowe</i> , które nie jest tożsame z pismem hieroglificznym. Natomiast część B zadania nie przysporzyła zdającym większych trudności. Identyfikacja kręgu kulturowego okazała się łatwym zadaniem. Błędnie wskazywaną cywilizacją była cywilizacja sumeryjska.						

Zadanie 2. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i mapy oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj imię władcy będącego inicjatorem wzniesienia budowli sakralnej, o której mowa w tekście.

B. Dokończ zdanie:

Miejscowość, w której znajdowała się budowla sakralna opisana w tekście źródłowym, została oznaczona na mapie numerem

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 1, Warszawa 1959, s. 22.

Na podstawie: B. Danowska, T. Maćkowski, *Przez wieki 1. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi*, Gdańsk 2003.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z II obszaru standardów. Dokonując uogólnienia zdający rozpoznaje postać historyczną (standard II. 5), następnie lokalizuje obiekt, identyfikując miejscowość zaznaczoną na mapie (standard II. 1).

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikacja postaci.	1	0,60	0,62	0,19	0,49
B.	Identyfikacja miejscowości zaznaczonej na mapie, w której znajdowała się budowla.	1	0,78	0,78	0,48	0,79

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Salomon

B. nr 3

Komentarz:

Identyfikacja postaci na podstawie fragmentu tekstu źródłowego nie stanowiła dla zdających problemu. Na ogół poprawnie rozwiązywali tę część zadania, podobnie jak część B. wymagająca wskazania miejscowości, w której znajdowała się budowla. Wśród najczęściej pojawiających się błędnych odpowiedzi pojawia się imię *Saul*, zaś w drugiej części zadania wskazywano *Egipt*. Większym problemem niż poprawne wskazanie miejscowości na mapie była poprawna identyfikacja postaci.

Zadanie 3. (4 pkt)

Na podstawie tekstów źródłowych i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Przyporządkuj bitwom opisanym w źródłach ich nazwy. Odpowiedzi wybierz spośród podanych:

bitwa pod Cheroneą, bitwa pod Maratonem, bitwa w wąwozie Termopile,

bitwa u wybrzeży Salaminy.

B. Podaj numery, którymi na taśmie chronologicznej oznaczono daty roczne bitew opisanych w źródłach.

Źródło: Herodot, *Dzieje*, Wrocław 2005, s. 471–478, 625–627.

Na podstawie: M. Węcowski, *Podróż przez wieki. Starożytność*, Warszawa 2002, s. 72, 85.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdzało umiejętności z II obszaru standardów. Od zdającego oczekiwano przyporządkowania nazwy do opisu bitwy oraz umieszczenia jej w czasie.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Przyporządkowanie nazwy bitwy do opisu.	1	0.82	0.82	0.65	0.80

B.	Lokalizacja bitwy w czasie.	1	0.58	0.60	0.33	0.46
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Poprawne odpowiedzi A. W źródle 1. opisano <i>bitwę pod Maratonem</i> W źródle 2. opisano <i>bitwę u wybrzeży Salamin</i> B. W źródle 1. opisano bitwę, której datę oznaczono numerem 2 (490 r. p.n.e.) W źródle 2. opisano bitwę, której datę oznaczono numerem 3 (480 r. p.n.e.)						
Komentarz: Pierwsza część zadania, wymagająca przyporządkowania nazwy bitwy do opisu, okazała się łatwa dla większości zdających. Błędne odpowiedzi najczęściej dotyczyły odwrotnego przyporządkowania bitew, tzn. opis zawarty w pierwszym źródle był identyfikowany jako bitwa pod Salaminą, natomiast drugi opis - jako bitwa pod Maratonem. Prawdopodobnie wynika to ze słabej znajomości działań militarnych opisanych w źródłach. Druga część zadania okazała się trudniejsza, pokazała problemy zdających z poprawnym umieszczaniem wydarzeń w czasie, wynikające ze słabego opanowania chronologii dat rocznych bitew starożytnych.						

Zadanie 4. (2 pkt)

Na podstawie ilustracji i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj nazwę stroju męskiego przedstawionego na ilustracji.

B. Wymień współczesny zawód, którego przedstawiciele, pełniąc obowiązki służbowe, noszą strój o tej nazwie.

Źródło: *Historia powszechna*, t. 5, Novara 2007, s. 328.

Sprawdzane umiejętności Zadanie sprawdza umiejętności należące do I i II obszaru standardów. Zdający powinni rozpoznać cechy cywilizacji rzymskiej oraz wskazać antyczne korzenie współczesnych zjawisk kulturowych.						
Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Podanie nazwy stroju przedstawionego na ilustracji.	1	0,77	0,79	0,59	0,68
B.	Identyfikacja zawodu na podstawie ilustracji.	1	0,76	0,78	0,63	0,67
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. – toga B. – sędzia, adwokat, prokurator, radca prawny, pracownik naukowy wyższej uczelni						
Komentarz: Zarówno w części A, jak i B. zadania dominowały poprawne odpowiedzi. Jeżeli pojawiały się błędne odpowiedzi (np.: politycy lub księża), to świadczą one o nieznajomości ikonografii i braku elementarnej wiedzy z zakresu prawa rzymskiego.						

Zadanie 5. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu listu z III w. n.e. i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj nazwę imperium starożytnego, którego dotyczy tekst źródłowy.

B. Podaj termin, którym określa się negatywne zjawisko w życiu społecznym skomentowane przez autora w podkreślonym fragmencie listu.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 3, Warszawa 1961, s. 43–44.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z zakresu II standardu wymagań egzaminacyjnych. Od zdających wymagano identyfikacji państwa na podstawie tekstu źródłowego oraz uogólnienie informacji zawartych w tekście.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Podanie nazwy państwa.	1	0,81	0,83	0,63	0,71
B.	Nazwanie zjawiska społecznego skomentowanego w tekście.	1	0,76	0,75	0,78	0,82

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A.

imperium rzymskie [Rzym]

B.

korupcja [łapownictwo, sprzedajność, przekupność]

Komentarz:

Zdecydowana większość zdających nie miała problemu z rozwiązaniem zadania, które okazało się łatwe. Wśród błędnych identyfikacji imperium starożytnego pojawiły się odpowiedzi wskazujące państwo Hammurabiego, świadczą one o nieznanym podstawowych zagadnień dotyczących prawa rzymskiego oraz o braku umiejętności analizy tekstu źródłowego.

Zadanie 6. (3 pkt)

Podaj nazwy państw starożytnych, w których wzniesiono opisane w tabeli budowle obronne.

1. Mur obronny w Azji. Miał stanowić ochronę przed najazdami ludów z Wielkiego Stepu i osłaniać część *jedwabnego szlaku*.

2. Mury te łączyły miasto z portem w Pireusie nad Zatoką Saronską. Zbudowano je w V w. p.n.e. z inicjatywy Kimona. Między dwiema liniami murów biegła droga.

3. Mur obronny w prowincji Brytania wzniesiony w II w. n.e. przez stacjonujących tam żołnierzy trzech legionów. Miał stanowić zaporę przed wojowniczymi plemionami barbarzyńców.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętność uogólniania informacji, na podstawie których zdający podaje nazwy państw i wpisuje się w II obszar wymagań egzaminacyjnych.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,56	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,57	0,49	0,55

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Poprawne odpowiedzi

Chiny [Cesarstwo Chińskie]

Ateny

Rzym [Cesarstwo Rzymskie, imperium rzymskie]

Komentarz:

Błędne odpowiedzi zdających wynikają ze słabej znajomości nazw państw starożytnych. Udzielanie błędnej odpowiedzi: *Grecja* dowodzi nieznaności specyfiki greckiego polis. Ponadto wskazuje na słabą znajomość uwarunkowań geograficznych zawartych w opisie i generujących poprawną odpowiedź.

Zadanie 7. (2 pkt)

Na podstawie tekstów źródłowych i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Porównaj sytuacje polityczne, w której dokonały się koronacje władców Polski opisane w obu źródłach, i wyciągnij wniosek.

B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

Koronacja opisana w źródle 2. odbyła się dzięki poparciu Bolesława Szczodrego przez papieża

1. Leona
2. Grzegorza VII.
3. Urbana II.
4. Innocentego III.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 5, Warszawa 1959, s. 35, 37.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności mieszczące się w III i I obszarze wymagań egzaminacyjnych. Od maturzystów oczekiwano porównania okoliczności wydarzeń i sformułowania wniosku oraz identyfikacji postaci opisanej w źródle.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Porównanie okoliczności wydarzeń i sformułowanie wniosku.	1	0,31	0,33	0,19	0,24
B.	Wskazanie postaci opisanej w źródle.	1	0,50	0,50	0,48	0,48

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A.

Przykładowe odpowiedzi

- *Obie koronacje opisane w źródłach odbyły się bez zgody Cesarstwa, co powodowało, że uważano je w Niemczech za bezprawne.*
- *Do obydwóch koronacji doszło, gdy w Niemczech panował niepokój, co uniemożliwiało Niemcom interwencję w wewnętrzne sprawy Polski.*

- Uwaga panów niemieckich była skupiona na sprawach wewnętrznych, co uniemożliwiało im interwencję przeciwko koronacjom w Polsce.
- Śmierć cesarza Henryka, a później walka o władzę w Niemczech odwracały uwagę panów niemieckich od spraw polskich.

B. Grzegorz VII

Komentarz:

Zdający mieli poważne trudności z porównaniem sytuacji politycznej oraz ze sformułowaniem poprawnego wniosku, wynikające często z błędnej interpretacji tekstu źródłowego lub jego niezrozumienia. Maturzyści w swych odpowiedziach niejednokrotnie ograniczali się do podania niektórych informacji zawartych w źródłach oraz niepoprawnych wniosków, np.: *W źródle 1. mowa o śmierci Henryka, a w źródle 2 o nieudolnej polityce. Relacje te znacznie od siebie odbiegają i nie są prawdziwe.*

Zadanie 8. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując brakujące dane w rubrykach.

Należało podać imię władcy, który w Państwie Franków przyjął chrzest, oraz określić wiek przyjęcia chrztu przez Włodzimierza I Wielkiego.

Sprawdzane umiejętności Zadanie wymagało znajomości faktów dotyczących początków chrześcijaństwa w Europie i sprawdzało umiejętności określone w I obszarze standardów.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,38	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,41	0,17	0,21
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: 1. Chłodwig 2. X w.			
Komentarz: Zadanie dla zdających okazało się trudne. Maturzyści wykazali się brakiem wiedzy z zakresu początków chrześcijaństwa w Europie. Problemy z podaniem imienia króla Franków, który przyjął chrzest oraz wieku przyjęcia chrztu przez Włodzimierza I wskazują na pobieżną znajomość zagadnień z historii powszechnej. Błędne odpowiedzi np.: <i>Bolesław Chrobry</i> czy <i>Mieszko</i> świadczą o braku elementarnej wiedzy z zakresu historii Polski i powinny skłonić do refleksji na temat celowości wyboru tego przedmiotu na egzaminie maturalnym. Błędne wskazania maturzystów, np.: VI w., VII w., czy XII w., jako czasu przyjęcia chrztu przez Włodzimierza Wielkiego dowodzą poważnych braków w zakresie opanowania chronologii.			

Zadanie 9. (2 pkt)

Rozstrzygnij, które z podanych zdań dotyczących historii średniowiecza są prawdziwe, wpisując obok tych zdań słowo *prawda*.

1. Monarchia patrymonialna to państwo, którego terytorium stanowiło prywatną własność władcy.
2. Stany Generalne to najstarszy parlament w Europie.
3. Trybut to danina, najczęściej pieniężna, świadczona przez jednego władcę drugiemu jako wyraz uznawania zwierzchności terytorialnej.
4. *Wielka Karta Swobód* to dokument, którego postanowienia wzmocniły władzę królewską w Anglii.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdzało poprawność użycia terminów historycznych z zakresu historii średniowiecza. Zadanie wpisuje się w I obszar standardów.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,68	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,69	0,57	0,61

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Zdania 1 i 3 są prawdziwe.

Komentarz:

Zdający na ogół poprawnie rozwiązywali zadanie. Problemy najczęściej dotyczyły sformułowania: *Stany Generalne to najstarszy parlament w Europie*. Maturzyści, udzielając błędnych odpowiedzi, dowiedli braków z zakresu wiedzy na temat rozwoju parlamentaryzmu w Europie.

Zadanie 10. (4 pkt)

Uzupełnij tabelę, identyfikując postaci świętych.

Fragment biografii

1. Był biskupem Pragi. Zginął w czasie misji, zamordowany przez pogańskich Prusów. Jego ciało wykupił Bolesław Chrobry i pochował w Gnieźnie.
2. Był synem bogatego kupca z Asyżu, ale wyrzekł się bogactwa i praktykował surową ascezę. Był wędrownym kaznodzieją, założycielem zakonu żebrzącego.
3. Była żoną Henryka I Brodatego, matką Henryka II Pobożnego. Pod koniec życia osiadła w klasztorze sióstr cysterek w Trzebnicy. Jest patronką polsko-niemieckiego pojednania.
4. Była bohaterką wojny stuletniej we Francji, zmobilizowała społeczeństwo do walki z Anglikami. Oskarżona o czary, została skazana na śmierć przez spalenie na stosie.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdzało umiejętności z I obszaru standardów egzaminacyjnych. Zdający powinien zidentyfikować postać, na podstawie jej dokonań.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,65	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,66	0,50	0,59

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

1. św. Wojciech
2. św. Franciszek (z Asyżu)
3. św. Jadwiga Śląska
4. św. Joanna d'Arc

Komentarz:

Zdający mieli największe trudności z identyfikacją Jadwigi Śląskiej, często dokonywali błędnej identyfikacji, np.: św. Kinga, św. Anna, św. Barbara lub niepełnej wpisując tylko Jadwiga. Trudności zdających wynikają zapewne z ograniczonej wiedzy na temat władców śląskich okresu średniowiecza (Henryk Brodaty, Henryk Pobożny)

Zadanie 11. (4 pkt)

A. Przyporządkuj rzeźbom przedstawiającym scenę Nawiedzenia nazwy odpowiednich stylów w sztuce. Wybierz je spośród podanych: gotyk, renesans, rokoko, romanizm.

B. Spośród wymienionych w punkcie A stylów wypisz dwa, które wykształciły się w Europie łacińskiej w epoce średniowiecza.

Źródła: *Sztuka świata*, t. 4, Warszawa 1990, s. 132; *Sztuka świata*, t. 5, Warszawa 1992, s. 129.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności zapisane w II i I obszarze standardów. Na podstawie źródła ikonograficznego zdający rozpoznaje style w sztuce, a następnie wskazuje style sztuki średniowiecza.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Rozpoznanie stylów w sztuce.	1	0,45	0,45	0,43	0,42
B.	Wybranie dwóch stylów, które wykształciły się w Europie łacińskiej w epoce średniowiecza.	1	0,84	0,85	0,76	0,77

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A.

1. *renesans*

2. *gotyk*

B.

- *romanizm*

- *gotyk*

Komentarz:

Zdający na ogół poprawnie wybierali dwa style wykształcone w średniowiecznej Europie łacińskiej. Natomiast mieli trudności z poprawnym rozpoznaniem stylów na podstawie źródła ikonograficznego. Przyczyny trudności mogą wynikać z braku wiedzy na temat charakterystycznych cech stylów w sztuce lub z braku umiejętności odniesienia posiadanej wiedzy do informacji zawartych w źródle ikonograficznym. Czasami maturzyści rezygnują z podjęcia próby rozpoznania, wychodząc z błędnego założenia, że nieznanomość analizowanego obiektu nie pozwala na poprawne rozpoznanie jego stylu.

Zadanie 12. (2 pkt)

Na podstawie danych statystycznych rozstrzygnij, które ze zdań są prawdziwe, wpisując obok tych zdań słowo *prawda*.

1. W Wielkopolsce, w porównaniu z Prusami Królewskimi, więcej ludności mieszkało w miastach.

2. Najwięcej miast było w Wielkopolsce, a najmniej na Mazowszu.

3. Najwięcej miast liczących ponad 2 tys. mieszkańców znajdowało się w Małopolsce.

4. Ponad połowa ludności miejskiej w Prusach Królewskich mieszkała w trzech miastach liczących ponad 2 tys. mieszkańców.

Na podstawie: *Wielka historia Polski*, t. 3, Kraków 1999, s. 162.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętność oceny prawdziwości wniosków na podstawie materiału statystycznego i wpisuje się w III obszar standardów wymagań egzaminacyjnych.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,87	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,87	0,87	0,85

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Zdania 1 i 4 są prawdziwe.

Komentarz:

Podobnie jak podczas egzaminu maturalnego w 2009 r. zadanie okazało się łatwe dla zdających. Maturzyści opanowali umiejętność analizy źródeł statystycznych. Pojawiające się błędne odpowiedzi, np.: *Najwięcej miast było w Wielkopolsce, a najmniej na Mazowszu*, wskazują na pobieżną analizę danych w tabelce.

Zadanie 13. (3 pkt)

Na podstawie dwóch fragmentów wiersza wykonaj polecenia.

A. Zidentyfikuj władcę, którego zasługi zostały zaprezentowane w wierszu.

B. Zidentyfikuj wydarzenie, o którym mowa w podkreślonym wersie fragmentu 1.

C. Zidentyfikuj wydarzenie, o którym mowa w podkreślonych wersach fragmentu 2.

Źródło: *Zabawy Przyjemne i Pożyteczne (1770–1777)*, t. 2, Wrocław 2004, s. 291.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności określone w II obszarze standardów. Od zdających oczekiwano umiejętności uogólniania informacji na podstawie wiersza.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikowanie postaci.	1	0,86	0,88	0,56	0,79
B.	Rozpoznanie wydarzenia.	1	0,61	0,61	0,44	0,62
C.	Identyfikacja wydarzenia.	1	0,62	0,65	0,48	0,47

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Władysław [II] Jagiełło [Jagielło]

B. bitwa pod Grunwaldem

C. unia polsko-litewska [unia w Horodle]

Komentarz:

Dla zdających łatwa okazała się identyfikacja władcy, natomiast rozpoznawanie wydarzeń, do których nawiązano w wierszu, umiarkowanie trudne. Wśród najczęściej pojawiających się błędnych odpowiedzi była *unia w Krewie* lub *w Lublinie*, wskazywany błędnie władca to *Kazimierz Jagiellończyk*, natomiast niepoprawnie identyfikowaną bitwą była *Cedynia*.

Zadanie 14. (3 pkt)

Na podstawie relacji z wizyty wysłannika papieskiego u kanclerza wielkiego koronnego w 1597 r. wykonaj polecenia.

A. Zidentyfikuj dygnitarza polskiego opisanego w tekście.

B. Podaj dwa osiągnięcia tej postaci skomentowane w tekście.

Źródło: *Mówią wieki*, nr 10, 2008, s. 19.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętność uogólniania informacji oraz korzystania ze źródła i wpisuje się w II obszar standardów egzaminacyjnych.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikowanie postaci.	1	0,37	0,39	0,19	0,27
B.	Podanie osiągnięć skomentowanych w tekście.	1	0,33	0,35	0,13	0,23

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. [Jan] Zamoyski

B.

Przykładowe odpowiedzi

- zgromadzenie olbrzymiego majątku
- sprawowanie jednego z najwyższych urzędów państwowych
- zbudowanie miasta
- zdobycie zaufania króla

Komentarz:

Zadanie okazało się trudne. Zdający otrzymywali punkt w części B, jeżeli udzielili prawidłowej odpowiedzi w części A. Największa trudność polegała na poprawnej identyfikacji postaci. Wśród błędnych odpowiedzi zdający wskazywali postacie z epoki starożytnej, np.: *Juliusza Cezara lub Aleksandra Wielkiego*. Warto przypomnieć, że pytano o polskiego dygnitarza, ponadto polecenie zawierało informację o czasie powstania relacji zawartej w źródle (XVI w.), zatem przywołane błędy wskazują na nieznaną elementarnych faktów historycznych, dotyczących zarówno starożytności, jak i epoki nowożytnej. Zdecydowanie łatwiejsza dla zdających okazała się część B, jednak tzw. konsekwencja zastosowana w ocenie, czyli uzależnienie zaliczenia części B. od poprawności części A. wpłynęła na stopień trudności zadania.

Zadanie 15. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując odpowiednie pojęcia (terminy) dotyczące historii polskiej wojskowości.

Na podstawie: J. Chocińska-Mika, J. Dziegielewska, J. Maciszewski, *Encyklopedyczny słownik historii Polski*, Warszawa 1996, s. 88, 100, 138.

Sprawdzane umiejętności

Od zdających wymagano znajomości pojęć z zakresu historii wojskowości z I obszaru standardów.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,38	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,39	0,21	0,36

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

1. *kaprowie [flota kaperska]*
2. *wojsko kwarciane*
3. *husaria*

Komentarz:

Zadanie okazało się dla maturzystów trudne, a popełnione błędy dowodzą słabej znajomości terminologii z zakresu historii wojskowości. Zdający najczęściej błędnie identyfikowali flotę kaperską, ponieważ przepisywali z tekstu określenie *korsarze*, a wojsko kwarciane błędnie nazywali piechotą wybraniecką; najmniej problemów mieli z poprawną identyfikacją husarii.

Zadanie 16. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując brakujące informacje (nazwę traktatu pokojowego, rok podpisania oraz decyzje dotyczące terytorium Rzeczypospolitej Obojga Narodów).

Sprawdzane umiejętności

Zdający podaje informacje dotyczące zmian terytorialnych państwa polskiego. Zadanie sprawdza umiejętności z I obszaru standardów.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,11	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,12	0,02	0,07

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

1. Przykładowe odpowiedzi
 - *utrata części Inflant*
 - *Polska zrezygnowała z części Inflant (na rzecz Szwecji)*
 - *granica ze Szwecją wracała do stanu sprzed 1655 r.*
2. *1686 r.*
3. *pokój w Karłowicach*

Komentarz:

Zadanie wymagające tzw. twardej wiedzy okazało się dla zdających bardzo trudne. Błędne odpowiedzi (np.: *utrata Podola z Kamieńcem Podolskim, odzyskanie Pomorza oraz Gdańska, koniec „Potopu”, utworzenie Królestwa Polskiego, podział Ukrainy*) świadczą o braku elementarnej wiedzy historycznej. Zdający mieli poważne problemy z podaniem daty rocznej pokoju Grzymułtowskiego oraz identyfikacją pokoju w Karłowicach. Popełnione błędy po raz kolejny dowodzą (jak w poprzednich sesjach egzaminacyjnych) nieznajomości podstawowej faktografii z XVII wieku.

Zadanie 17. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu traktatu podpisanego w Warszawie w 1705 roku wykonaj polecenia.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

Władcą Polski, który podpisał ten traktat był

1. August II Mocny.
2. Stanisław Leszczyński.
3. August III.
4. Stanisław August Poniatowski.

B. Oceń skutki tego traktatu dla Rzeczypospolitej.

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 5, Kraków 2004, s. 261.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdzało umiejętności zapisane w II i III obszarze standardów egzaminacyjnych. Zdający powinni dokonać uogólnienia informacji, identyfikując osobę władcy, oraz dokonać samodzielnej oceny skutków wydarzenia.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Zidentyfikowanie władcy.	1	0,32	0,32	0,44	0,30
B.	Ocenienie skutków wydarzenia.	1	0,56	0,59	0,41	0,40

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Stanisław Leszczyński

B. Przykładowe odpowiedzi

- *były negatywne dla Rzeczypospolitej (bo uzależniały Polskę od Szwecji).*
- *pozwalaly Szwedom na eksploataowanie Polski, więc były niekorzystne dla Rzeczypospolitej.*

Komentarz:

Trudniejsza dla zdających okazała się identyfikacja osoby władcy, natomiast ocena skutków wydarzenia była umiarkowanie trudna. Najczęściej błędnie wskazywanym władcą był *August II Mocny*, natomiast błędna ocena skutków wynikała nie tylko z dosłownej interpretacji tekstu źródłowego ale również z nieznamomości historii.

Zadanie 18. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj pełną nazwę instytucji, o której powstaniu mówi dokument.**B. Podkreśl poprawne zakończenie zdania:**

Decyzję o powstaniu tej instytucji podjął

1. sejm „niemy” w 1717 r.
2. sejm konwokacyjny w 1764 r.
3. sejm rozbiorowy w 1773 r.
4. Sejm Wielki (Czteroletni).

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 6, Kraków 2004, s. 69.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdzało umiejętności zapisane w II obszarze standardów. Zadaniem zdającego było wyszukanie informacji z tekstu, które pozwalały na poprawną identyfikację instytucji oświatowej, oraz umieszczenie wydarzenia w czasie

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikowanie instytucji oświatowej.	1	0,68	0,72	0,48	0,46
B.	Podkreślenie właściwej odpowiedzi.	1	0,22	0,24	0,04	0,13
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. <i>Komisja Edukacji Narodowej [Komisja nad Edukacją Młodzi Szlacheckiej Dozór Mająca]</i> B. sejm rozbiorowy w 1773 r. (3)						
Komentarz: Zdający poradzili sobie z poprawną identyfikacją instytucji oświatowej (KEN), chociaż i tutaj pojawiały się błędy, np.: <i>Komisja sejmowa</i> . Maturzyści mieli problem ze wskazaniem czasu powstania KEN i jest to fakt o tyle zdumiewający, że z systemem edukacji mieli do czynienia od najmłodszych lat, a każdego roku nawiązuje się do tych wydarzeń podczas Dnia Edukacji Narodowej, nazwanego umownie Dniem Nauczyciela.						

Zadanie 19. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu listu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj nazwę powstania, w czasie którego miały miejsce opisane wydarzenia.

B. Na następnej stronie przedstawiono obrazy ukazujące wydarzenia w Warszawie związane z walką o zachowanie lub odzyskanie niepodległości. Wybierz ilustrację, której treść odpowiada czasowi wydarzeń opisanych w liście, i w wyznaczonym miejscu postaw znak „X”.

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 6, Kraków 2004, s. 163.

Źródła: K. Olszański, *Wojciech Kossak*, Wrocław 1982, il. 122; *Kronika powstań polskich 1794–1944*, Warszawa 1994, s. 95, 337.

Sprawdzane umiejętności						
Zadanie sprawdzało umiejętności z II obszaru standardów. Zdający powinni rozpoznać powstanie narodowe na podstawie informacji zawartych w źródle oraz wskazać cechy charakterystyczne epoki.						
Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikacja powstania narodowego.	1	0,71	0,73	0,56	0,56
B.	Wskazanie właściwej ilustracji.	1	0,43	0,44	0,44	0,42
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. <i>powstanie kościuszkowskie [insurekcja kościuszkowska, insurekcja warszawska]</i> B. <i>wskazanie ilustracji oznaczonej numerem 2.</i>						
Komentarz: Rozpoznanie powstania narodowego okazało się dla zdających łatwe. Trudności pojawiły się przy próbie wskazania ilustracji, której treść była zgodna z opisanymi wydarzeniami. Maturzyści wykazali się słabą znajomością cech charakterystycznych epoki, zatem mieli poważny problem ze wskazaniem właściwej ilustracji.						

Zadanie 20. (4 pkt)

Na podstawie danych z tabeli wykonaj polecenia.

Tabela: Wartość eksportu z Wielkiej Brytanii (w mln funtów szterlingów)

A. Rozstrzygnij, które z podanych zdań są prawdziwe, wpisując obok tych zdań słowo *prawda*.

1. Wartość eksportu towarów brytyjskich na rynki pozaeuropejskie w latach 1818–1820 była wyższa niż w latach 1788–1790.
2. Wartość eksportu z Wielkiej Brytanii do Francji była w latach 1818–1820 wyższa niż w latach 1788–1790.
3. Rosja mimo zakazu handlu z Wielką Brytanią z 1807 r. nadal importowała towary z tego państwa.

B. Wymień kraje/obszary, które w latach 1808–1810 przestrzegały narzuconego przez Francję zakazu handlu z Wielką Brytanią.

C. Na podstawie własnej wiedzy podaj termin, którym w historiografii określa się wstrzymanie handlu z Wielką Brytanią w epoce napoleońskiej.

Na podstawie: *Europa i świat w epoce napoleońskiej*, pod red. M. Senkowskiej-Gluck, Warszawa 1988, s. 240.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności umieszczone w trzech standardach (III, II i I). Zdający powinien, korzystając ze źródła statystycznego, zweryfikować prawdziwość sformułowanych wniosków oraz wykazać się znajomością terminologii historycznej.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Zweryfikowanie wniosków.	1	0,95	0,96	0,78	0,92
B.	Podanie wymaganych krajów/obszarów.	1	0,87	0,88	0,70	0,87
C.	Podanie wymaganego terminu.	1	0,36	0,38	0,19	0,21

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- A. Zdania 1 i 3 są prawdziwe.
 B. Holandia, państwa włoskie
 C. blokada kontynentalna

Komentarz:

Dla zdających najłatwiejsza okazała się weryfikacja poprawności wniosków, natomiast najtrudniejsze było podanie terminu *blokada kontynentalna*. Wśród błędnych terminów dominowały: *embargo*, *izolacjonizm*, *blokada handlowa Anglii*, wskazujące na pobieżne zapoznanie się zdającego z poleceniem lub brak wiedzy historycznej.

Zadanie 21. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu wiersza *Reduta Ordona* (zamieszczonego na następnej stronie) i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

Car, do którego autor zwraca się w zaprezentowanym fragmencie wiersza, to

1. Piotr I.
2. Aleksander I.
3. Mikołaj I.
4. Mikołaj II.

B. Podaj nazwę wydarzenia z okresu powstania listopadowego, do którego komentarzem jest zaprezentowany fragment wiersza.

Źródło: A. Mickiewicz, *Wiersze*, Warszawa 2000, s. 282.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z II obszaru standardów. Zadaniem zdającego jest zidentyfikowanie osoby cara oraz rozpoznanie wydarzenia opisanego w wierszu.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikowanie postaci.	1	0,40	0,42	0,41	0,30
B.	Rozpoznanie wydarzenia.	1	0,14	0,16	0,07	0,06

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- A. Wskazanie cara Mikołaja I (3)
 B. Przykładowe odpowiedzi
 - *detronizacja cara przez sejm powstańczy*
 - *pozbawienie cara tronu w Królestwie Polskim*

Komentarz:

Zdający mieli problemy z identyfikacją osoby cara, ale znacznie trudniejsze okazało się rozpoznanie wydarzenia. Często pojawiały się błędne odpowiedzi, np.: *zdobycie Belwederu, koronacja cara*, świadczące o niezrozumieniu treści zamieszczonego we fragmencie wiersza.

Zadanie 22. (2 pkt)

Przyporządkuj właściwe podpisy mapom, umieszczając odpowiadające im numery w wyznaczonych miejscach.

1. Półwysep Apeniński w 1812 r.
2. Półwysep Apeniński w 1815 r. (po kongresie wiedeńskim)
3. Półwysep Apeniński w 1914 r. (przed wybuchem I wojny światowej)

Na podstawie: *Wielki atlas historyczny*, Warszawa 2005, s. 88; M. Żywczyński, *Historia powszechna 1789–1870*, Warszawa 2002, mapa 4.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętność umieszczenia wydarzenia w czasie i wpisuje się w II obszar standardów egzaminacyjnych.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,64	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,64	0,52	0,60

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

- A. 3 (*Półwysep Apeniński w 1914 r.*)
 B. 2 (*Półwysep Apeniński w 1815 r.*)

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Maturzyści, podobnie jak w latach ubiegłych, mają problemy z analizą informacji przekazanych za pomocą map, w tym przypadku wykazali się słabą znajomością zmian terytorialnych w Europie w XIX i XX wieku.

Zadanie 23. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu wiersza opowiadającego o balu w pałacu Namiestnikowskim w 1864 r. wykonaj polecenia.

A. Wyjaśnij, dlaczego udział Polek w balu opisanym w wierszu spotkał się z negatywną oceną rodaków.

B. Wyjaśnij stanowisko autora wiersza, dotyczące udziału Polek w tym balu.

Źródło: J. W. Gomułicki, *Warszawa wieloraka 1749–1944, Studia, szkice, sylwety*, Warszawa 2005, s. 194.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z II obszaru standardów. Zdający powinien wyjaśnić przyczynę zaprezentowanego wydarzenia oraz wybrać informacje wyjaśniające stanowisko autora.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Wyjaśnienie przyczyny negatywnej oceny.	1	0,35	0,36	0,33	0,24
B.	Wyjaśnienie stanowiska autora.	1	0,25	0,25	0,22	0,24

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Przykładowe odpowiedzi

- *Wzięcie udziału w balu uważano za przejaw braku patriotyzmu, gdyż obowiązywała żałoba narodowa.*
- *Negatywnie oceniano Polki, ponieważ złamały żałobę narodową i wzięły udział w balu.*
- *Trwało powstanie, Polacy ginęli w walce z zaborcą rosyjskim, a kobiety, nie bacząc na to, uczestniczyły w balu zorganizowanym przez namiestnika.*

B. Przykładowe odpowiedzi

- *Autor wiersza uważa, że niektóre Polki wzięły udział w balu, by nie narażać swoich mężów na represje ze strony władz carskich.*
- *Według autora kobiety tak postępowały, ponieważ kierowały się uczuciem i chęcią uchronienia swoich mężów przed karą zesłania.*

Komentarz:

Zadanie trudne dla zdających zarówno w części A, jak i B. Błędne odpowiedzi wskazują na niezrozumienie treści polecenia oraz źródła (wiersza), np.: *Postawa Polek spotkała się z dezaprobatą społeczeństwa. Potępiano ten sposób robienia kariery. (część A); Autor wiersza nie potępia Polek biorących udział w balu, gdyż uważa, że nie robiły one nikomu krzywdy. (część B)*

Zadanie 24. (1 pkt)

Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

W XIX wieku nie wynaleziono

1. żarówki elektrycznej.
2. fotografii (dagerotypii).
3. mikroskopu optycznego.
4. telefonu.

Sprawdzane umiejętności			
Zadanie sprawdza umiejętności z I obszaru standardów egzaminacyjnych. Od zdających wymagano znajomości osiągnięć cywilizacyjnych z XIX i XX wieku.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,55	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,55	0,59	0,55
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
Mikroskop optyczny - 3			
Komentarz:			
Zadanie okazało się dla zdających umiarkowanie trudne. Wśród najczęściej pojawiających się błędnych odpowiedzi maturzyści podkreślali żarówkę elektryczną. Wynika to prawdopodobnie z nieuważnego przeczytania polecenia i sugestii, że należy wskazać wynalazek pochodzący z XIX w. Po raz kolejny nasuwa się wniosek dotyczący konieczności uważnego czytania polecenia przez zdających.			

Zadanie 25. (3 pkt)

Na podstawie danych zamieszczonych w tabeli wykonaj polecenia.

Tabela: Struktura zatrudnienia ludności wybranych krajów pod koniec XIX w. (w procentach)

- A. Porównaj strukturę zatrudnienia ludności na obszarze Królestwa Polskiego ze strukturą zatrudnienia w Wielkiej Brytanii.**
- B. Porównaj strukturę zatrudnienia ludności na obszarze Królestwa Polskiego ze strukturą zatrudnienia w Rosji.**
- C. Historyk Ireneusz Ihnatowicz stwierdził, że struktura zatrudnienia ludności świadczy o poziomie rozwoju gospodarczego*. Przyjmując tę tezę, sformułuj wniosek dotyczący poziomu rozwoju gospodarczego Królestwa Polskiego w porównaniu z Wielką Brytanią i Rosją.**

*I. Ihnatowicz, *Przemysł, handel, finanse [w:] Polska XIX wieku. Państwo, społeczeństwo, kultura*, pod red. S. Kieniewicza, Warszawa 1982, s. 91.

Na podstawie: *Polska XIX wieku. Państwo, społeczeństwo, kultura*, pod red. S. Kieniewicza, Warszawa 1982, s. 91.

Sprawdzane umiejętności						
Zadanie sprawdza umiejętności porównywania procesów ekonomicznych na dwóch obszarach oraz formułowania wniosku uwzględniającego zmiany w rozwoju gospodarczym trzech obszarów i wpisuje się w III obszar standardów egzaminacyjnych.						
Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Analizowanie danych statystycznych i porównywanie informacji.	1	0,92	0,93	0,67	0,90
B.	Analizowanie danych statystycznych i porównywanie informacji.	1	0,83	0,83	0,59	0,82
C.	Formułowanie wniosku.	1	0,62	0,62	0,44	0,63
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:						
A. Przykładowe odpowiedzi						
- W Wielkiej Brytanii większy odsetek pracowników był zatrudniony w przemyśle, handlu, komunikacji i górnictwie niż w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie, a w Królestwie Polskim						

– odwrotnie.

- W przemyśle, handlu, komunikacji i górnictwie w Wielkiej Brytanii był zatrudniony większy procent pracowników niż w Królestwie Polskim.

B. Przykładowe odpowiedzi

- W Królestwie Polskim większy odsetek pracowników był zatrudniony w przemyśle, handlu, komunikacji i górnictwie niż w Rosji.
- W Królestwie Polskim i w Rosji odsetek ludności zatrudnionej w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie jest większy niż odsetek zatrudnionych w przemyśle, handlu, komunikacji i górnictwie.

C. Przykładowa odpowiedź

Królestwo Polskie nie dorównywało poziomem rozwoju gospodarczego Wielkiej Brytanii, ale przewyższało Rosję.

Komentarz:

Dwie pierwsze części zadania były dla zdających łatwe. Natomiast sformułowanie wniosku, wymagane w trzeciej części zadania, okazało się umiarkowanie trudne. Maturzyści nadal mają problemy z formułowaniem wniosku. Wynika to z pobieżnej analizy polecenia, skutkującej błędnym rozumieniem istoty problemu, którego dotyczy zadanie, np.: *Wielka Brytania o wiele lepiej rozwinięta gospodarczo niż Rosja, dlatego większe miała zatrudnienie w przemyśle*. Kolejny przykład: *Poziom rozwoju gospodarczego Rosji i Królestwa Polskiego był niższy od Wielkiej Brytanii*.

Zadanie 26. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, identyfikując postaci sławnych kobiet. Właściwe postaci wybierz spośród podanych: Eliza Orzeszkowa, Helena Modrzejewska, Narcyza Żmichowska, Maria Skłodowska-Curie, Róża Luksemburg.

Fragment biografii

1. Uczona, której dwukrotnie przyznano Nagrodę Nobla. Większość życia spędziła we Francji. Pod jej kierunkiem prowadzono pierwsze badania nad leczeniem raka za pomocą promieniotwórczości.
2. Działaczka polskiego i niemieckiego ruchu robotniczego. Ideolog SDKPiL, brała udział w rewolucji 1905–1906 r., kwestionowała polskie dążenia niepodległościowe.
3. Aktorka specjalizująca się w rolach szekspirowskich i tragicznych. Wyemigrowała do USA i tam kontynuowała karierę artystyczną.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z I obszaru standardów. Zdający powinien rozpoznać postaci sławnych kobiet z XIX i XX w. i wykazać się znajomością ich dokonań.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,78	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,79	0,75	0,73

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

1. Maria Skłodowska-Curie
2. Róża Luksemburg
3. Helena Modrzejewska

Komentarz:

Zdający na ogół udzielali poprawnych odpowiedzi. Zadanie okazało się łatwe. Przedstawione w zadaniu dokonania sławnych kobiet były identyfikowane z właściwą postacią.

Zadanie 27. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok chronologicznie ostatniego literę B.

Objęcie władzy przez cesarza Franciszka Józefa I w Austrii

Zamach na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda w Sarajewie

Klęska Austrii w bitwie pod Sadową

Powstanie II Rzeszy Niemieckiej

Zwycięstwo armii pruskiej w bitwie pod Sedanem

Utworzenie Związku Niemieckiego

Sprawdzane umiejętności

Zdający powinien uporządkować chronologicznie wydarzenia historyczne, będące przedmiotem zadania. Zadanie sprawdza umiejętność z II obszaru standardów (chronologiczne porządkowanie wydarzeń).

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,39	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,40	0,19	0,33

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A – Utworzenie Związku Niemieckiego

B – Zamach na arcyksięcia Franciszka Ferdynanda w Sarajewie

Komentarz:

Zadanie wymagające chronologicznego uporządkowania faktów z historii powszechnej XIX i XX w. okazało się dla zdających trudne. Maturzyści wykazali się słabą orientacją w zakresie wydarzeń z historii powszechnej XIX i XX w.

Zadanie 28. (3 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.

Źródło 1. Fragment tablicy genealogicznej rodziny Kossaków

Źródło 2. Fragment biografii jednego z przedstawicieli rodziny Kossaków

A. Podaj imiona przedstawicieli rodziny Kossaków, o których mowa w źródle 2.

B. Dokończ zdanie, wpisując stopień pokrewieństwa.

Malarz Juliusz Kossak dla pisarki Magdaleny Samozwaniec był

Na podstawie: A. Szatkowska, *Był dom. Wspomnienia*, Kraków 2006, s. 350.

Źródło: K. Olszański, [...] *Kossak*, Wrocław 1982, s. 5.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności wpisane w II obszar standardów egzaminacyjnych. Zdający powinien odczytać informacje z tablicy genealogicznej oraz ze źródła pisanego i zestawzić je z sobą.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Odczytanie informacji z tablicy genealogicznej i źródła pisanego.	1	0,98	0,99	0,93	0,950,73
B.	Odczytanie informacji z tablicy genealogicznej.	1	0,73	0,74	0,52	0,69

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Poprawne odpowiedzi

- Wojciech

- *Tadeusz*

B. Malarz *Juliusz Kossak* dla pisarki *Magdaleny Samozwaniec* był dziadkiem.

Komentarz:

Zadanie nie sprawiało zdającym trudności. Maturzyści w większości bezproblemowo podawali imiona przedstawicieli rodziny Kossaków oraz wpisywali wymagany stopień pokrewieństwa. Zdający błędnie odczytujący tablicę genealogiczną najczęściej sugerowali się postacią o tym samym imieniu i nazwisku (*Juliusz Kossak*), która jednak nie była malarzem. Zatem brak rzetelnej analizy źródła skutkowało błędnymi odpowiedziami.

Zadanie 29. (3 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj nazwy *pierwszej i drugiej* rewolucji, o których mowa w tekście.

B. Podaj datę roczną obu rewolucji.

Źródło: R. Pipes, *Krótką historią rewolucji rosyjskiej*, Warszawa 2007, s. 106.

Sprawdzane umiejętności

Od zdających oczekiwano umiejętności uogólniania informacji polegającej na rozpoznaniu rewolucji opisanych w tekście oraz umieszczenia wydarzeń w czasie. Zadanie wpisuje się w II obszar standardów.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Podanie nazw rewolucji.	1	0,46	0,50	0,17	0,27
B.	Podanie daty rocznej rewolucji.	1	0,42	0,44	0,11	0,37

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Poprawne odpowiedzi

- *rewolucja lutowa*
- *rewolucja październikowa*

B. 1917 r

Komentarz:

Zdający mieli trudności z poprawnym rozwiązaniem zadania, które okazało się trudne. Błędne odpowiedzi zdających świadczą o braku elementarnej wiedzy z historii powszechnej XX w., ponieważ zagadnienia, o które pytano w zadaniu, należą do kanonu wiedzy historycznej. Teksty źródłowe nawiązywały do przełomowych wydarzeń w Rosji o znaczeniu międzynarodowym. Udzielanie błędnych odpowiedzi (np.: *rewolucja francuska*) dowodzi ignorancji zdających.

Zadanie 30. (2 pkt)

Na podstawie listu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj nazwisko adresata tego listu.

B. Podaj nazwę ruchu (nurtu) politycznego, którego reprezentantem był adresat tego listu.

Źródło: A. Piłsudska, *Wspomnienia*, Warszawa 1992, s. 214–215.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie, wymagające od zdającego uogólnienia informacji na podstawie tekstu źródłowego oraz wykazania się znajomością ruchów politycznych z początku XX w., wpisuje się w II i I obszar standardów.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Podanie adresata listu.	1	0,84	0,87	0,70	0,67

B.	Podanie nazwy nurtu politycznego.	1	0,41	0,45	0,22	0,18
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:						
A. <i>Dmowski</i>						
B. <i>endecja [narodowa demokracja], ruch narodowy</i>						
Komentarz:						
Zdający nie mieli problemu z poprawną identyfikacją adresata, wymagającą umiejętności uogólnienia informacji, natomiast trudne dla maturzystów było wykazanie się znajomością nazwy ruchu politycznego. Można zatem stwierdzić, że opanowanie tzw. twardej wiedzy historycznej nadal budzi zastrzeżenia i wymaga systematycznej pracy od przygotowujących się do egzaminu maturalnego z historii.						

Zadanie 31. (2 pkt)

Na podstawie rysunku satyrycznego z 1937 r. wykonaj polecenia.

A. Podaj nazwisko postaci przedstawionej na rysunku.

B. Rozszyfruj skrót COP.

Źródło: J. Krawczyk, *O Polsce i Polakach*, Warszawa 2004, s. 302.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z II i I obszaru standardów egzaminacyjnych. Zdający powinien wykazać się umiejętnością odczytania informacji i zidentyfikowania postaci oraz znajomością nazwy okręgu przemysłowego.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikowanie postaci.	1	0,23	0,25	0,04	0,08
B.	Podanie nazwy okręgu przemysłowego.	1	0,67	0,71	0,52	0,45

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. *[Eugeniusz] Kwiatkowski*

B. *Centralny Okręg Przemysłowy*

Komentarz:

Zdający mieli poważne trudności z poprawną identyfikacją postaci. Popelniane błędy (np.: *Hitler, Gomułka, Bierut*) świadczą nie tylko o braku wiedzy, ale wskazują na ignorancję wobec zagadnień historycznych sprawdzanych zadaniem.

Druga część zadania okazała się umiarkowanie trudna. Maturzyści błędnie nazywali okręg przemysłowy (np.: *Centralna Obrona Państwa, Ciężki Obuwniczy Przemysł, Centralny Obóz Pracy*) wskazując tym samym brak elementarnej wiedzy z okresu międzywojennej II RP.

Zadanie 32. (3 pkt)

Na podstawie tekstu i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Wyjaśnij, jaką straszną wiadomość zawierał komunikat niemiecki, o którym mowa w tekście.

B. Wymień dwie funkcje, które generał Władysław Sikorski sprawował we władzach Rzeczypospolitej Polskiej na Uchodźstwie.

Źródło: K. Popiel, *General Sikorski w mojej pamięci*, Warszawa 1983, s. 165.

Sprawdzane umiejętności

Zdający, dokonując uogólnienia informacji, powinien rozpoznać wydarzenie opisane w tekście oraz wykazać się znajomością działalności ważnej postaci z dziejów Polski w okresie II wojny światowej. Zadanie wpisuje się w II i I obszar wymagań egzaminacyjnych.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Rozpoznanie wydarzenia opisanego w tekście.	1	0,80	0,81	0,59	0,78
B.	Podanie funkcji pełnionej przez Władysława Sikorskiego.	1	0,43	0,44	0,24	0,36
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: A. Przykładowe odpowiedzi <i>zamordowanie polskich oficerów w Katyniu (mord katyński, zbrodnia katyńska)</i> <i>odkrycie grobów pomordowanych oficerów (w Katyniu)</i> B. Przykładowe odpowiedzi <i>Premier (Rządu Polskiego na Uchodźstwie)</i> <i>Naczelnny Wódz (Armii Polskiej)</i> <i>Generalny Inspektor Sił Zbrojnych</i> <i>Minister spraw wojskowych</i>						
Komentarz: Pierwsza część zadanie nie stanowiła dla zdających problemu. Maturzyści poprawnie rozpoznawali wydarzenie opisane w tekście. Trudna dla zdających okazała się druga część zadania, wymagająca precyzji w określaniu funkcji pełnionych przez gen. W. Sikorskiego. Popelnione przez maturzystów błędy np.: <i>prezydent, gubernator, naczelnik państwa</i> świadczą o ogólnikowej wiedzy historycznej oraz braku umiejętności precyzyjnego stosowania terminologii historycznej.						

Zadanie 33. (5 pkt)

W tabeli zamieszczono fragmenty wspomnień wojennych. Wpisz daty roczne opisanych wydarzeń.

Fragmenty wspomnień

Źródło: A. Szatkowska, *Był dom. Wspomnienia*, Kraków 2006, s. 57, 97, 120–121, 157, 299.

Sprawdzane umiejętności Zdający powinien wykazać się umiejętnością poprawnego umieszczenia w czasie wydarzeń opisanych w tekście. Zadanie wpisuje się w II obszar standardów.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,73	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,74	0,58	0,69
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: 1939 r. 1941 r. 1943 r. 1944 r. 1945 r.			
Komentarz: Zadanie okazało się łatwe dla zdających, którzy na ogół poprawnie wpisywali daty roczne obok fragmentów zawierających opisy prowadzonych podczas II wojny światowej działań zbrojnych. Można przypuszczać, że maturzyści posiadli podstawową wiedzę z tego okresu historii oraz umiejętność wykorzystania podanych informacji do właściwej lokalizacji wydarzeń w czasie.			

Zadanie 34. (5 pkt)

Wyjaśnij treść propagandową rysunku opublikowanego w emigracyjnym piśmie *Zgoda* w 1948 r., pamiętając o interpretacji elementów graficznych i napisów.

Źródło: Z. Landau, *Gospodarka Polski Ludowej*, Warszawa 1994, s. 18.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie wymagało umiejętności opisanych w III obszarze wymagań egzaminacyjnych. Zdający powinien dokonać analizy źródła ikonograficznego, a następnie wyjaśnić treść rysunku satyrycznego i zinterpretować jego elementy.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,41	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,43	0,25	0,29

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Przykładowa odpowiedź

Rysunek w satyryczny sposób demaskuje przemiany gospodarcze w Polsce po II wojnie światowej. Pokazuje, jak polskie społeczeństwo jest eksploatowane w wyniku realizacji planów gospodarczych, których założenia, np. forsowna industrializacja są powieleniem wzorców gospodarki radzieckiej (napis „Made in Russia”). Plany gospodarcze są przedstawione w postaci elementów maszyny, podpisanych popularnymi nazwami planów kolejno realizowanych – trzyletniego (1947–1949) i sześcioletniego (1950–1955). Maszynę wprawia w ruch reżim partyjny, o czym informuje napis na fartuchu robotnika. Nietrudno domyślić się, jak zły rezultat przyniesie ta działalność.

Komentarz:

Zdający mieli problemy z poprawnym rozwiązaniem zadania, które okazało się dla nich trudne. Popelniane przez maturzystów błędy, np.: *Reżim sowiecki zmuszał trzyletnie i sześcioletnie dzieci do ciężkiej niewolniczej pracy na rzecz ZSRR*, świadczą o nieznanym kontekście historycznym powstania rysunku i w konsekwencji o jego błędnej interpretacji.

Zadanie 35. (3 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując właściwe pojęcia (terminy). Odpowiedzi wybierz spośród podanych: abolicjonizm, apartheid, doktryna powstrzymywania, taktyka biernego oporu, Długi Marsz, Wielki Skok.

1. Sposób walki o wyzwolenie Indii propagowany przez Mahatmę Gandhiego.
2. Kampania forsownej industrializacji Chin realizowana przy użyciu prymitywnych metod i narzędzi.
3. Doktryna głosząca rozdzielenie ras, która była podstawą polityki RPA (Republiki Południowej Afryki).

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdzało wymagania z I obszaru standardów. Od zdającego oczekiwano wykazania się znajomością pojęć dotyczących historii powszechnej po II wojnie światowej.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,59	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,61	0,38	0,51

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Poprawne odpowiedzi

1. *taktyka biernego oporu*
2. *Wielki Skok*
3. *apartheid*

Komentarz:

Zdający na ogół poprawnie przyporządkowywali pojęcia, chociaż część maturzystów nadal nie zna terminów historycznych odnoszących się do historii powszechnej po II wojnie światowej. Zatem możemy stwierdzić, podobnie jak w latach poprzednich, że wydarzenia z historii najnowszej wymagają powtórzenia i utrwalenia.

Zadanie 36. (3 pkt)

Na podstawie fragmentu listu skierowanego w 1968 r. do redakcji Polskiego Radia i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

A. Podaj wydarzenie, o którym radiosłuchacz wyraża swoją opinię w liście.

B. Wyjaśnij, dlaczego autor listu przypomina wydarzenie z 1938 roku.

C. W jaki sposób autor listu uzasadnia swoją ocenę decyzji rządu polskiego?

Źródło: *Księga listów PRL-u*, cz. II, 1956–1970, Warszawa 2004, s. 194.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności wpisane w II i III obszar wymagań egzaminacyjnych. Zdający powinni rozpoznać wydarzenie, o którym opinię zaprezentowano w tekście, wykazać się umiejętnością porównania wydarzeń historycznych poprzez wskazanie podobieństwa między wydarzeniami oraz uzasadnić sformułowaną ocenę przez autora listu.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Rozpoznanie wydarzenia.	1	0,25	0,25	0,07	0,28
B.	Wskazanie podobieństwa między wydarzeniami.	1	0,20	0,21	0,15	0,13
C.	Uzasadnienie sformułowanej oceny.	1	0,50	0,51	0,48	0,42

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. Przykładowe odpowiedzi

- *interwencja wojsk polskich w Czechosłowacji*
- *udział żołnierzy polskich w operacji [wojsk Układu Warszawskiego] o kryptonimie „Dunaj”*

B. Przykładowe odpowiedzi

- *Autor listu porównuje sytuację w 1968 r. do wydarzeń z 1938 r., gdy wojsko polskie wkroczyło na teren Czechosłowacji.*
- *Autor zestawia zajęcie Zaolzia przez wojsko polskie w 1938 r. z wydarzeniami z 1968 r. (dostrzega podobieństwo).*

C. Przykładowe odpowiedzi

- *Autor uważa, że decyzja rządu nie była zgodna z wolą społeczeństwa.*

- Autor listu sądzi, że podjęto decyzję wbrew opinii publicznej.
- Radiosłuchacz uważa, że decyzja rządu uczyniła z narodu polskiego najeźdźcę (agresora).
- Autor konfrontuje decyzję rządu polskiego z decyzją rządów państw, które nie wzięły udziału w interwencji w Czechosłowacji.

Komentarz:

Dwie pierwsze części zadania okazały się trudne dla zdających, natomiast trzecia była umiarkowanie trudna. Popelniane przez zdających błędy w części A (np.: *tłumienie powstania na Węgrzech; demonstracje studenckie w 1968 r.; wysłanie żołnierzy do Rumunii i Jugosławii; przystąpienie wojsk polskich do wojny z Jugosławią; agresja na Bułgarię; agresja na Czechenię*) świadczą o braku wiedzy oraz umiejętności pozyskiwania informacji z tekstu źródłowego. W części B zadania maturzyści dokonywali błędnej interpretacji wydarzenia z 1938 r., pisząc o *wkroczeniu III Rzeszy do Czechosłowacji*. Natomiast w części C zdający błędnie wyjaśniali sposób uzasadnienia oceny decyzji rządu polskiego, dokonany przez autora listu (np.: *rządy Rumunii i Jugosławii sprzeciwiły się udziałowi w agresji na Czechosłowację, mimo iż tak jak Polska znajdowały się w ZSRR*), wskazując na niezrozumienie treści źródła oraz brak wiedzy kontekstowej.

Zadanie 37. (2 pkt)

Wśród wymienionych wydarzeń wskaż to, które chronologicznie jest pierwsze, i to, które jest ostatnie. W tabeli obok wydarzenia chronologicznie pierwszego wpisz literę A, obok chronologicznie ostatniego literę B.

Wprowadzenie stanu wojennego w Polsce

Pierwsza pielgrzymka papieża Jana Pawła II do Polski

Obrady „Okrągłego Stołu”

Przyznanie Pokojowej Nagrody Nobla Lechowi Wałęsie

Objęcie funkcji I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka

Powstanie Komitetu Obrony Robotników

Sprawdzane umiejętności

Od zdających wymagano chronologicznego uporządkowania wydarzeń historycznych, polegającego na wskazaniu wydarzenia chronologicznie pierwszego i ostatniego. Zadanie wpisuje się w II obszar standardów.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,44	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,45	0,28	0,43

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Poprawne odpowiedzi

A – Objęcie funkcji I sekretarza KC PZPR przez Edwarda Gierka

B – Obrady „Okrągłego Stołu”

Komentarz:

Zadanie okazało się dla zdających trudne. Popelniane przez zdających błędy wskazują na brak wiedzy historycznej dotyczącej wydarzeń z najnowszej historii Polski, np.: jako pierwsze wydarzenie najczęściej wskazywano *powstanie KOR*, jako ostatnie - *wprowadzenie stanu wojennego w Polsce*.

POZIOM ROZSZERZONY

Zadanie 1. (2 pkt)

Na podstawie ilustracji oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Fragment płaskorzeźby zdobiącej Łuk Tytusa w Rzymie

Źródło: M. Jaczynowska, D. Musiał, M. Stepień, *Historia starożytna*, Warszawa 2004, s. 518.

A. Podaj termin, którym określano w starożytnym Rzymie uroczystość przedstawioną na płaskorzeźbie.

B. Uroczystość przedstawiona na płaskorzeźbie odbyła się po zdobyciu Jerozolimy.

Uzasadnij to stwierdzenie, wskazując właściwy element płaskorzeźby.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z II i III obszaru standardów. Od zdających wymagano rozpoznania uroczystości charakterystycznej dla cywilizacji rzymskiej i podania terminu (II 7 P) oraz uzasadnienia stwierdzenia poprzez odwołanie do źródła ikonograficznego (III 3 P).

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Podanie terminu historycznego.	1	0,42	0,43	0,25	0,36
B.	Uzasadnienie stwierdzenia.	1	0,68	0,68	0,50	0,71

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. *triumf [wjazd triumfalny]*

B. Przykładowe odpowiedzi

- *Wskazuje na to żydowski świecznik niesiony przez uczestników pochodu.*
- *Świadczy o tym niesione przez uczestników wydarzenia trofeum – siedmioramienny świecznik, symbol judaizmu.*
- *Uczestnicy wydarzenia niosą przywiezioną z Jerozolimy menorę.*

Komentarz:

Podanie terminu uroczystości okazało się dla zdających trudne, ze względu na błędną identyfikację uroczystości przedstawionej na płaskorzeźbie, o czym świadczą mogą popełniane przez zdających błędy, np.: *dionizje, libacja, liktorie, procesja, ucieczka Żydów z Egiptu*. Druga część zadania była umiarkowanie trudna. Najczęściej nieprecyzyjnie nazywano element płaskorzeźby (np.: *świecznik*) lub stosowano formy opisowe, generujące błędy merytoryczne (np.: *świecznik sześcioramienny*).

Zadanie 2. (1 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego wykonaj polecenie.

Źródło: S. Sprawski, G. Chomicki, *Starożytność. Teksty źródłowe, komentarze i zagadnienia do historii w szkole średniej*, Kraków 1999, s. 106.

Podkreśl poprawne zakończenie zdania:

Reformy polityczne w Atenach, o których mowa w źródle, przeprowadził

1. Drakon.
2. Solon.
3. Klejstenes.
4. Perykles.

Sprawdzane umiejętności

Od zdających wymagano poprawnej identyfikacji postaci historycznej na podstawie informacji ze źródła. Zadanie wpisuje się w II obszar wymagań egzaminacyjnych.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,66	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,66	0,00	0,57

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Klejstenes (3)

Komentarz:

Dla zdających zadanie było umiarkowanie trudne. Wśród najczęściej popełnianych błędów zdający wskazywali Peryklesa lub Solona. Wynika to z faktu słabego opanowania wiedzy o procesie kształtowania demokracji ateńskiej i ogólnie – słabego opanowania wiedzy o epoce starożytnej.

Zadanie 3. (1 pkt)

Na podstawie tekstów źródłowych wykonaj polecenie.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 5, Warszawa 1959, s. 35, 37.

Wyjaśnij, co mogło mieć wpływ na zaprezentowane w obu źródłach opinie o władcach Polski.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza wymagania zawarte w II obszarze standardów. Zdający powinien wyjaśnić przyczyny interpretacji wydarzeń przez kronikarzy.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,71	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,71	1,00	0,43

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Przykładowe odpowiedzi

- *Niemieckie pochodzenie obydwu źródeł zaważyło na opinii o władcach Polski.*
- *Istotny wpływ na interpretację wydarzeń miało spojrzenie na koronację władców Polski z perspektywy interesów cesarstwa.*
- *Niezadowolenie autorów źródeł z powodu niezależnej polityki władców Polski.*

Komentarz:

Zadanie dla zdających okazało się łatwe. Błędne odpowiedzi zdających wynikały ze złej interpretacji tekstów źródłowych, np.: *nastawienie do Chrobrego, który był wrogiem Henryka II; na zaprezentowane opinie wpływ mogła mieć wojna polsko – niemiecka.*

Zadanie 4. (1 pkt)

Rozstrzygnij, które zdanie jest fałszywe. Obok tego zdania napisz słowo *fałsz*.

1. *Bulla gnieźnieńska* wprowadziła zwierzchność arcybiskupa magdeburskiego nad Kościołem polskim.
2. *Wielka Karta Swobód* ograniczała władzę królewską w Anglii.
3. *Złota Bulla* wydana przez Karola IV ustalała liczbę elektorów, którzy mieli wybierać cesarza.

Sprawdzane umiejętności Od zdających wymagano wykazania się znajomością skutków wprowadzenia aktów prawnych średniowiecza. Zadanie wpisuje się w I obszar standardów egzaminacyjnych.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,71	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,72	0,25	0,71
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Zdanie nr 1			
Komentarz: Zadanie nie sprawiło zdającym trudności. Maturzyści w większości bezproblemowo wskazywali właściwą odpowiedź, można zatem przypuszczać, że zakres wiedzy objęty tematyką zadania został dobrze opanowany przez zdających.			

Zadanie 5. (1 pkt)

Na podstawie źródeł wykonaj polecenie.

Źródło: S. Grzybowski, *Jan Zamoyski*, Warszawa 1994, s. 254.

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 4, Kraków 2000, s. 236.

Rozstrzygnij, czy ograniczenie dotyczące osiedlania się w Zamościu, o którym mowa w źródle 1, znajduje potwierdzenie w źródle 2. Uzasadnij odpowiedź.

Sprawdzane umiejętności Zadanie sprawdza umiejętności mieszczące się w III obszarze wymagań egzaminacyjnych. Zdający powinien sformułować opinię wynikającą z porównania dwóch źródeł i uzasadnić odpowiedź.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,96	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,96	1,00	0,86
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Przykładowe odpowiedzi <ul style="list-style-type: none"> - <i>Nie znajduje potwierdzenia. Na planie Zamościa widnieją świątynie wyznań innych niż rzymsko-katolickie, co oznacza, że przedstawicielom innych wyznań i religii zezwolono na zamieszkanie w tym mieście.</i> - <i>Ograniczenie dotyczące wyznania zawarte w dokumencie lokacyjnym musiało przestać obowiązywać. Na planie Zamościa z I połowy XVII w. zaznaczono m.in. synagogę i cerkiew.</i> 			
Komentarz: Zadanie wymagało od zdających porównania dwóch źródeł informacji. Zdający bardzo dobrze poradzili sobie z rozwiązaniem tego zadania. Zatem można wnioskować, że zdający opanowali umiejętność porównania informacji z dwóch źródeł (tu fragmentu biografii i planu Zamościa) oraz sformułowania na tej podstawie opinii.			

Zadanie 6. (2 pkt)

W przedstawionym na fotografii kościele można dostrzec elementy charakterystyczne dla dwóch stylów architektonicznych. Podaj nazwy tych stylów.

Źródło: T. Chrzanowski, Z. Żygulski, *Polska. Skarby wieków*, Kraków 2001, s. 31.

Sprawdzane umiejętności

Od zdających wymagano rozpoznania cech charakterystycznych stylów w architekturze na podstawie źródła ikonograficznego. Zadanie wpisuje się w II obszar standardów.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,47	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,47	0,38	0,39

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

styl romański [romanizm] i styl barokowy [barok]

Komentarz:

Maturzyści mieli poważne trudności z rozpoznaniem stylu barokowego, co zaważyło na ocenie całego zadania. Nie dostrzegali na budowlę przedstawioną na fotografii cech charakterystycznych dla tego stylu architektonicznego. Natomiast z rozpoznaniem cech stylu romańskiego nie mieli żadnych trudności.

Zadanie 7. (2 pkt)

Na podstawie tekstu źródłowego i własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło: *Wielka historia Polski*, t. 6, Kraków 2004, s. 180.

A. Podaj termin określający decyzję przedstawioną w tekście.

B. Podaj termin, którym określa się pozbawienie panującego władzy monarszej.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z II i I obszaru standardów. Od zdających wymagano uogólnienia informacji i podania terminu określającego przedstawioną w źródle decyzję władcy.

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Podanie terminu określającego przedstawioną w źródle decyzję.	1	0,77	0,78	0,75	0,64
B.	Podanie terminu historycznego.	1	0,75	0,76	0,50	0,43

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. abdykacja

B. detronizacja

Komentarz:

Zadanie okazało się łatwe dla zdających. Zarówno umiejętność uogólnienia, jak i znajomość tych właśnie pojęć nie stanowiły dla maturzystów problemu. W większości udzielono poprawnych odpowiedzi, zatem możemy stwierdzić, że zdający wykazali się znajomością terminologii historycznej.

Zadanie 8. (1 pkt)

Na podstawie treści mapy zaproponuj dla niej tytuł.

Uwaga: tytuł powinien zawierać określenie tematu, czasu i przestrzeni, np. *Działania zbrojne na terenie Królestwa Polskiego w czasie wojny z Krzyżakami w 1331 r.*

Na podstawie: *Wielka historia Polski*, t. 6, Kraków 2004, s. 143.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie wymagało umiejętności z II obszaru standardów. Zdający powinni dokonać uogólnienia informacji ze źródła kartograficznego i sformułować tytuł do przedstawionej mapy.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,13	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,13	0,00	0,21

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Przykładowe odpowiedzi

- *Działania zbrojne na terenie Rzeczypospolitej w czasie wojny polsko-rosyjskiej w 1792 r.*
- *Wojna polsko-rosyjska 1792 r. na terenie Rzeczypospolitej*
- *Dopuszcza się odpowiedź: Rzeczpospolita [Polska] w czasie wojny z Rosją w obronie Konstytucji 3 maja*

Komentarz:

Zadanie dla zdających było bardzo trudne. Popełnione błędy świadczą o braku umiejętności wnikliwej analizy mapy, o pobieżnej wiedzy na temat wydarzeń z tego okresu oraz o braku umiejętności precyzyjnego nazywania wydarzeń (np.: *Działania zbrojne na terenie Rzeczypospolitej Obojga Narodów (ziemiach polskich); Działania w czasie powstania kościuszkowskiego; Walki niepodległościowe w XIX w.*

Zadanie 9. (2 pkt)

Na podstawie fragmentu utworu satyrycznego napisanego w czasie powstania listopadowego oraz własnej wiedzy wykonaj polecenia.

Źródło: *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 30, Warszawa 1958, s. 7.

A. Zidentyfikuj dyktatora, o którym mowa w wierszu.

B. Wyjaśnij, w jakim celu wspomniany w tekście Ksawery Drucki-Lubecki udał się do Petersburga w grudniu 1830 r.

Sprawdzane umiejętności

Od zdającego wymagano wyszukania w wierszu informacji, pozwalających na rozpoznanie dyktatora (II 7 P), uogólnienie informacji i wyjaśnienia działań politycznych, o którym mowa w źródle (II 5 P).

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikowanie postaci.	1	0,53	0,53	0,00	0,36
B.	Wyjaśnienie działań politycznych, o których mowa w źródle.	1	0,66	0,66	0,25	0,29

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. [generał Józef] Chłopicki

B. Przykładowe odpowiedzi

- Ksawery Drucki-Lubecki miał porozumieć się z carem w celu ustalenia warunków zakończenia powstania.

- Ksawery Drucki-Lubecki miał przedstawić carowi warunki strony polskiej, a w zamian chciał zaoferować szybkie zakończenie powstania.

Komentarz:

Obie części zadania okazały się umiarkowanie trudne dla zdających. Nieco trudniejsza była część A zadania. Wśród błędnych identyfikacji postaci dyktatora pojawiały się np.: Ks. Konstanty, R. Traugutt, J. Skrzynecki, J. Dwernicki; wskazują one na brak wiedzy historycznej oraz brak umiejętności analizy tego typu źródła. W części B zadania zdający na ogół poprawnie wyjaśniali cel wizyty Druckiego – Lubeckiego w Petersburgu. Popelniane błędy wynikały często z nieporadności językowej zdających, którzy posługiwali się nieprecyzyjnymi objaśnieniami, np.: *Ksawery Drucki-Lubecki miał przyjąć od cara kapitulację.*

Zadanie 10. (1 pkt)

Na podstawie źródła statystycznego wykonaj polecenie.

Ludność Zjednoczonego Królestwa w XIX w. (mln)

Źródło: H. Zins, *Historia Anglii*, Wrocław 2001, s. 286.

Wymień część Zjednoczonego Królestwa, w której tendencja zmian w liczbie ludności w drugiej połowie XIX w. była inna niż w całym Zjednoczonym Królestwie. Podaj przyczynę tego zjawiska.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z II obszaru standardów. Od zdających wymagano umiejętności porównania zmian zachodzących w określonym czasie na różnych obszarach państwa i wskazania obszaru wg podanego kryterium oraz wyjaśnienia przyczyny zjawiska.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,55	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,55	0,50	0,57

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Przykładowe odpowiedzi:

- *Przyczyną była emigracja zarobkowa wywołana bardzo złą sytuacją ekonomiczną Irlandii.*
- *Nędza i głód zmusiły mieszkańców Irlandii do emigracji zarobkowej.*
- *Emigrowało wielu zwolenników niepodległości Irlandii i bojowników o jej wolność.*
- *Przyczyną była emigracja zarobkowa i polityczna wywołana dyskryminującą Irlandię polityką Zjednoczonego Królestwa.*
- *Przyczyną spadku populacji była zaraza ziemniaczana, która spowodowała niedożywienie, a w konsekwencji dużą śmiertelność wśród mieszkańców Irlandii.*

Komentarz:

Zdający na ogół poprawnie rozwiązywali zadanie. Wśród najczęściej pojawiających się błędnych odpowiedzi możemy wskazać np.: *walki religijne na terenie Irlandii; wojnę Irlandii z Anglią; kryzys gospodarczy i klęski żywiołowe; imigrację zarobkową z Irlandii.* Zadanie wymagało od zdających złożonych umiejętności oraz znajomości kontekstu historycznego. Część maturzystów nie potrafiła sprostać stawianym wymaganiom, co skutkowało udzielaniem niepoprawnych odpowiedzi.

Zadanie 11. (1 pkt)

Rozstrzygnij, które wydarzenie miało miejsce za panowania cara Mikołaja I Romanowa. Obok tego wydarzenia postaw znak X.

Wydarzenie

1. Kongres wiedeński
2. Wybuch wojny krymskiej
3. Wybuch pierwszej wojny światowej

Sprawdzane umiejętności

Od zdających wymagano poprawnego umieszczenia wydarzenia w okresie panowania władcy. Jest to umiejętność wpisująca się w II obszar standardów egzaminacyjnych.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,64	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,64	0,00	0,50

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Wybuch wojny krymskiej

Komentarz:

Większość zdających wykazała się znajomością wymaganego wydarzenia i właściwym jego przyporządkowaniem (za panowania cara Mikołaja I Romanowa). Ale byli i tacy, którzy wskazywali wybuch I wojny światowej, prawdopodobnie myląc Mikołaja I z Mikołajem II. Zatem możemy stwierdzić poważne braki merytoryczne z zakresu historii powszechnej XIX wieku, które nie pozwoliły części zdających na udzielenie poprawnej odpowiedzi.

Zadanie 12. (2 pkt)**Na podstawie źródeł wykonaj polecenia.**

Na podstawie: A. Szatkowska, *Był dom. Wspomnienia*, Kraków 2006, s. 350.

Źródło: K. Olszański, [...] *Kossak*, Wrocław 1982, s. 51–52.

A. Podaj imię przedstawiciela rodziny Kossaków, o którym mowa w źródle 2.

B. Wyjaśnij, dlaczego autor biografii (źródło 2.) uznał decyzję malarza za akt odwagi.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności z III i II obszaru standardów. Maturzysta powinien dokonać zestawienia informacji z dwóch źródeł (fragmentu biografii i tablicy genealogicznej) – zidentyfikowanie postaci malarza (II 7 P)

Lp.	Oceniane czynności	Liczba pkt	Łatwość czynności			
			Ogółem	LO	LP	T
A.	Identyfikowanie postaci na podstawie fragmentu biografii i tablicy genealogicznej.	1	0,90	0,90	1,00	0,86
B.	Uzasadnianie sformułowanej oceny.	1	0,93	0,94	0,75	0,86

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

A. *Wojciech*

B. Przykładowe odpowiedzi

- *Wojciech Kossak odważył się odmówić namalowania portretu samemu generalnemu gubernatorowi.*
- *Ta odmowa mogła spowodować represje wobec malarza i jego rodziny.*

- *Wojciech Kossak mógł liczyć się z najgorszymi konsekwencjami swojej odmowy, np. aresztowaniem, wywiezieniem do obozu.*

Komentarz:

Zarówno identyfikowanie postaci jak i uzasadnienie oceny okazały się dla zdających bardzo łatwe. Można przypuszczać, że maturzyści wykorzystali dotychczasowe doświadczenia egzaminacyjne, opanowując umiejętności konieczne do rozwiązania tego typu zadań – tablica genealogiczna stanowi standardowe wyposażenie arkuszy maturalnych.

Zadanie 13. (1 pkt)

Na podstawie fragmentu mowy obrończej generała Leopolda Okulickiego wykonaj polecenie.

Źródło: M. Ney-Krwawicz, *Komendanci Armii Krajowej*, Warszawa 1992, s. 199.

Podaj stosowaną w historiografii nazwę procesu sądowego, w czasie którego została wygłoszona ta mowa.

Sprawdzane umiejętności

Od zdających oczekiwano wyszukania informacji w tekście w celu zidentyfikowania i podania nazwy wydarzenia. Zadanie sprawdza wymagania z II obszaru standardów.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,52	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,53	0,50	0,29

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

proces szesnastu [proces moskiewski]

Komentarz:

Podanie nazwy wydarzenia dla części zdających okazało się problematyczne. Wśród niewłaściwych odpowiedzi znajdujemy np.: *proces generałów*, *proces 54*, *proces 300*, *proces 13*, *proces karła*, *sąd brzeski*. Odpowiedzi te pozwalają stwierdzić, że zdający wykazują się słabą znajomością historii najnowszej lub nie posiadają umiejętności wyszukiwania istotnych informacji z tekstu źródłowego.

Zadanie 14. (1 pkt)

Na podstawie ilustracji wykonaj polecenie.

Rewers banknotu kolekcjonerskiego

Źródło: <http://www.nbportal.pl>

Podaj imię i nazwisko postaci, do której papież Jan Paweł II w 1978 r. wypowiedział słowa zacytowane na rewersie banknotu.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie wpisuje się w II obszar standardów. Zdający powinni dokonać uogólnienia informacji pochodzących ze źródła ikonograficznego i zidentyfikować postać.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,66	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,67	0,25	0,57
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: <i>Stefan Wyszyński</i>			
Komentarz: Maturzyści bardzo często dokonywali błędnej identyfikacji imienia, pisząc Stanisław zamiast Stefan Wyszyński. Zdarzały się również inne błędne wskazanie, np.: osób duchownych takich jak <i>Stanisław Dziwisz</i> , <i>Jerzy Popiełuszko</i> oraz sporadycznie osób świeckich np.: Lech Wałęsa czy Józef Piłsudski.			

Zadanie 15. (1 pkt)

Rozstrzygnij, które zdanie jest fałszywe. Obok tego zdania napisz słowo *fałsz*.

1. Taktyka biernego oporu to sposób walki o wyzwolenie Indii, propagowany przez Mahatmę Gandhiego.
2. Rok Afryki to rok 1960, w którym niepodległość uzyskały wszystkie państwa tego kontynentu.
3. Apartheid to doktryna głosząca rozdzielanie ras, która była podstawą polityki Republiki Południowej Afryki.

Sprawdzane umiejętności

Zdający powinien wykazać się znajomości faktów z historii najnowszej, zadanie wpisuje się w I obszar standardów.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,79	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,79	0,25	0,86
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Zdanie nr 2			
Komentarz: Zdający nie mieli większych problemów z poprawnym rozwiązaniem zadania. Zdarzały się przypadki błędnego odczytania polecenia i poszukiwanie zdania prawdziwego zamiast fałszywego, co po raz kolejny udawadnia, że podstawą udzielenia prawidłowej odpowiedzi jest przeczytanie polecenia ze zrozumieniem.			

Zadanie 16. (1 pkt)

Podaj nazwę formy monarchii średniowiecznej, której zasady prawne umożliwiały dokonanie podziałów terytorialnych przedstawionych w obu źródłach.

[w:] T. Manteuffel, *Historia powszechna. Średniowiecze*, Warszawa 2002, s. 99.

[w:] Mistrz Wincenty Kadłubek, *Kronika polska*, t. 1, Wrocław 2003, s. 155–156.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętności porównania informacji ze źródeł i wyciągania wniosku. Od zdających wymagano podania nazwy formy monarchii. Zadanie wpisuje się w III obszar standardów egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,73	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,73	0,75	0,50

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

monarchia patrymonialna

Komentarz:

Większość zdających udzieliła poprawnej odpowiedzi, zatem zadanie okazało się łatwe. Wśród błędnych odpowiedzi maturzyści wskazywali różne formy monarchii, np.: *dziedziczna*, *stanowa* czy *despotyczna*. Niepoprawne odpowiedzi zdających świadczą zarówno o braku podstawowej wiedzy z zakresu średniowiecznej historii, jak i o opanowaniu w mało zadawalającym stopniu umiejętności porównywania i wyciągania wniosków.

Zadanie 17. (2 pkt)

Uzupełnij zdania, podając stosowane w historiografii nazwy aktów prawnych.

- Akt prawny, na mocy którego dokonano podziału terytorium państwa przedstawionego na mapie to:
- Akt prawny, na mocy którego dokonano podziału terytorium państwa opisanego we fragmencie kroniki to:

[w:] T. Manteuffel, *Historia powszechna. Średniowiecze*, Warszawa 2002, s. 99.

[w:] Mistrz Wincenty Kadłubek, *Kronika polska*, t. 1, Wrocław 2003, s. 155–156.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie wpisuje się w II obszar wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego. Zdający powinien uogólnić informacje ze źródeł i podać nazwy aktów prawnych, stosowane w historiografii.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,63	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,63	0,13	0,32

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Poprawne odpowiedzi

- *traktat w Verdun*
- *statut Bolesława Krzywoustego [testament Bolesława Krzywoustego, ustawa sukcesyjna Bolesława Krzywoustego]*

Komentarz:

Trudność zadania dla zdających wynikała z pobieżnej analizy polecenia. Część maturzystów nie doczytała treści poleceń, sądząc, że wystarczy podać ogólne nazwy aktów prawnych, np.: *traktat*, *testament*. Tymczasem wymogiem koniecznym, wynikającym z polecenia, była w pełni poprawna identyfikacja aktów prawnych, zawierająca szczegółową ich nazwę.

Zadanie 18. (1 pkt)**Zidentyfikuj francuską bohaterkę narodową, o której mowa w tekście.**[w:] F. Rosset, *Drzewo Kraków. Mit polski w literaturze francuskiej 1573–1896*, Kraków 1997, s. 179.[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 30, Warszawa 1958, s. 32.**Sprawdzane umiejętności**

Zadanie wymagało od zdających wyszukiwania i interpretacji informacji w celu zidentyfikowania postaci na podstawie tekstu. Wpisuje się ono w II obszar wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,86	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,87	0,75	0,57
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: <i>Joanna d'Arc</i>			
Komentarz: Zdający nie mieli problemu z udzieleniem poprawnych odpowiedzi, zadanie okazało się dla nich łatwe. Maturzyści wykazali się umiejętnością analizy tekstu źródłowego oraz wiedzą historyczną dotyczącą bohaterów narodowych Francji i Polski.			

Zadanie 19. (1 pkt)**Wyjaśnij, o jakich korzyściach politycznych dla Francji jest mowa w ostatnim zdaniu tekstu.**[w:] S. Kieniewicz, A. Zahorski, W. Zajewski, *Trzy powstania narodowe*, Warszawa 2000, s. 239.**Sprawdzane umiejętności**

Od zdającego wymagano umiejętności interpretacji informacji z tekstu źródłowego. Zadanie wpisuje się w III obszar standardów egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,62	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,63	0,50	0,50
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Przykładowe odpowiedzi <ul style="list-style-type: none"> - <i>Wybuch powstania listopadowego wpłynął na powstrzymanie rosyjskiej interwencji w wewnętrzne sprawy Francji.</i> - <i>Działania zbrojne na ziemiach polskich wiązały siły rosyjskie i przekreślały użycie ich we Francji.</i> 			
Komentarz: Maturzyści na ogół poprawnie rozwiązywali zadanie. Popelniane przez zdających błędy wynikały z nietrafnej analizy tekstu źródłowego lub ograniczonej sprawności językowej, generującej błędy merytoryczne, np.: zamiast o interwencji w wewnętrzne sprawy Francji zdający pisali o <i>ekspansji terytorialnej Rosji i to niejednokrotnie na całą Europę</i> .			

Zadanie 20. (1 pkt)

Porównaj reakcje społeczeństwa i rządu francuskiego na powstanie listopadowe i wyciągnij wniosek dotyczący przyczyn zaprezentowanych reakcji.

Sprawdzane umiejętności

Od zdających oczekiwano porównania reakcji społeczeństwa i rządu francuskiego na wydarzenie oraz podania przyczyny różnic w reakcjach. Zadanie sprawdza umiejętność z obszaru III standardów wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,70	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,71	0,75	0,29

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Przykładowe odpowiedzi

- *Reakcje społeczeństwa i rządu francuskiego różniły się. Przyczyną tego było uznawanie przez rząd francuski nadrzędności interesu państwa (zachowanie poprawnych stosunków z Rosją) nad innymi normami, a społeczeństwo kierowało się sympatią do Polaków walczących o niepodległość (walczących z przemocą, z tyranią).*
- *Rząd francuski postępował zgodnie z racją stanu, a społeczeństwo kierowało się wdzięcznością, współczuciem czy sympatią do Polaków.*

Komentarz:

Zadanie okazało się łatwe. Dla większości maturzystów zarówno tekst źródłowy jak i polecenie były zrozumiałe i pozwalały na udzielenie poprawnej odpowiedzi. Zdarzały się jednak przypadki błędnych odpowiedzi, które zapewne wynikały z pobieżnej analizy polecenia i trudności w wyciągnięciu wniosku dotyczącego przyczyn reakcji zarówno społeczeństwa jak i rządu francuskiego, zaprezentowanych w tekstach źródłowych, np.: *Spółeczeństwo francuskie identyfikowało się z walką Polaków o niepodległość; Spółeczeństwo francuskie i rząd francuski ubolewali nad sytuacją Polaków.*

Zadanie 21. (1 pkt)

Wskaż dwie możliwe konsekwencje polityczne powstania styczniowego, na które zwrócił uwagę minister spraw zagranicznych Francji.

[w:] *Teksty źródłowe do nauki historii w szkole*, nr 35, Warszawa 1959, s. 36-37.

Sprawdzane umiejętności			
Zadanie sprawdza umiejętność z II obszaru standardów wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego. Od zdających oczekiwano odczytania informacji ze źródła.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,79	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,80	0,75	0,57
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
Przykładowa odpowiedź			
<ul style="list-style-type: none"> - <i>powstanie doprowadzi do zmiany układu sił politycznych w Europie</i> - <i>powstanie styczniowe będzie impulsem do wystąpień społecznych w innych państwach</i> 			
Komentarz:			
Zdający na ogół poprawnie rozwiązywali zadanie, które okazało się łatwe. Popełnione błędy wskazują na niezrozumienie polecenia, brak umiejętności analizy tekstu źródłowego, np.: <i>Powstanie styczniowe pokazało Europie, że w Królestwie Polskim należy wprowadzić zmiany, które poprawią sytuację Polaków. Zdarzały się odpowiedzi zawierające opis tych samych konsekwencji, zatem zdający nie mógł otrzymać punktu, ponieważ zgodnie z poleceniem należało wskazać dwie konsekwencje.</i>			

Zadanie 22. (2 pkt)

Wyjaśnij wymowę rysunku, interpretując jego elementy.

[w:] *Powstanie styczniowe w zbiorach Muzeum Wojska Polskiego*, Warszawa 1966, s. 199.

Sprawdzane umiejętności			
Zadanie sprawdza umiejętność z obszaru III standardów wymagań egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego. Zdający powinien wyjaśnić wymowę rysunku oraz zinterpretować elementy rysunku.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,87	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,87	1,00	0,82
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:			
Przykładowe odpowiedzi			
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Rysunek jest krytyką dyplomacji mocarstw europejskich za ich stosunek do powstania. Francja i inne państwa w żółtym tempie niosą pomoc walczącym w powstaniu Polakom, ograniczając się jedynie do protestów wyrażonych w notach dyplomatycznych.</i> - <i>Autor rysunku ośmiesza dyplomację mocarstw europejskich w czasie powstania styczniowego. Mocarstwa europejskie bardzo wolno, co symbolizuje żółt, stosując jedynie środki dyplomatyczne – pióra zamiast broni, reagują na sytuację Polaków walczących w powstaniu.</i> 			
Komentarz:			
Zdający nie mieli problemów z rozwiązaniem zadania, które znalazło się w grupie zadań łatwych. Maturzyści bez trudu interpretowali elementy graficzne rysunku, natomiast nieco gorzej radzili sobie z określeniem jego wymowy, ponieważ nie zawsze rozumieli istotę problemu, którego rysunek dotyczył.			

Zadanie 23. (1 pkt)

Wyjaśnij, co pomogło cytowanym respondentom zrozumieć sytuację Polaków w Poznaniu i na Pomorzu.

[w:] K. Dunin-Wąsowicz, *Francuska opinia publiczna wobec sprawy polskiej i Polaków w latach 1895–1914*, Warszawa 1999, s. 69.

Sprawdzane umiejętności			
Zdający powinni wskazać i wyjaśnić związki między faktami. Zadanie sprawdza umiejętność z II obszaru standardów egzaminacyjnych dla poziomu rozszerzonego.			
Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,82	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,82	0,75	0,50
Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania: Przykładowe odpowiedzi <ul style="list-style-type: none"> - <i>Francuzi obawiali się, że mieszkańcy Alzacji i Lotaryngii podzielą los Polaków z Pomorza i Wielkopolski; protestowali więc przeciwko takiemu traktowaniu mniejszości narodowych.</i> - <i>Obu respondentów uwrażliwia na sytuację Polaków z Pomorza i Wielkopolski fakt, że Francuzów mieszkających w Alzacji i Lotaryngii mógł spotkać taki sam los, gdyż znajdowali się pod niemieckim panowaniem.</i> 			
Komentarz: Zadanie wymagało wyjaśnienia, co wpłynęło na Francuzów i pomogło im lepiej zrozumieć sytuację Polaków. Maturzyści wykazali się umiejętnością analizy źródła, dostrzegli w nim istotę problemu i udzielali poprawnych odpowiedzi, zatem zadanie okazało się łatwe. Rzadko zdarzały się błędy (np.: <i>Francuzi byli zawsze w konflikcie z Niemcami</i>), wynikające z niezrozumienia treści źródła.			

Zadanie 24. (20 pkt)

Zadanie zawiera dwa tematy, z których zdający wybiera jeden.

Temat I

Porównaj funkcjonowanie władzy monarszej we Francji i w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku.

Temat II

Wyjaśnij, w jakim stopniu międzynarodowe uwarunkowania wpłynęły na stosunki polsko-francuskie w dwudziestolecu międzywojennym.

Sprawdzane umiejętności

Zadanie sprawdza umiejętność tworzenia własnego tekstu, czyli napisania dłuższej, logicznej, spójnej wypowiedzi, poprawnej również pod względem językowym. Od maturzystów oczekiwano wykazania się następującymi umiejętnościami: pisania tekstu zgodnego z tematem, adekwatnego do tematu doboru informacji, selekcji materiału rzeczowego, logicznego wywodu, analizowania i syntetyzowania, wyciągania i formułowania wniosków, oceny zjawisk i procesów, powoływania się na opinie i oceny zawarte w historiografii, dobierania i wartościowania argumentów uzasadniających stanowisko.

Od maturzysty, tworzącego własny tekst, oczekuje się wykazania kompetencjami językowymi. Zatem zdający powinien posiadać umiejętność komunikatywnego przekazywania myśli i stosować zasady pozwalające zachować poprawność językową wypowiedzi. Od maturzysty oczekuje się, aby wypowiedź była spójna i logicznie

uporządkowana, poprawna pod względem kompozycyjnym, językowym, stylistycznym, ortograficznym i interpunkcyjnym.

Wskaźnik łatwości zadania dla ogółu zdających	Wskaźnik łatwości zadania		
0,36	LO	LP	T
Czynności/kryteria/poziomy	0,36	0,14	0,24

Poprawny zapis rozwiązania / Przykładowy poprawny zapis rozwiązania:

Temat I

Porównaj funkcjonowanie władzy monarszej we Francji i w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku.

Poziom IV (16–20 p.)

Zdający:

- wszechstronnie zanalizował i porównał funkcjonowanie władzy monarszej we Francji i w Rzeczypospolitej Obojga Narodów w XVII wieku,
- wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty: polityczne, militarne, gospodarcze, społeczne oraz powiązania (związki i relacje) między nimi,
- świadomie odniósł się do historiografii i ocen historyków; mógł zwrócić uwagę na różne stanowiska prezentowane w historiografii i różne oceny zjawisk w historiografii oraz przyczyny rozbieżności w tych opiniach,
- sformułował wnioski i własną ocenę oraz podsumował rozważania.

Poziom III (11–15 p.)

Zdający:

- przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie; porównując funkcjonowanie władzy monarszej w obu państwach, dokonał trafnej i celowej selekcji faktów, świadczącej o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; ze zrozumieniem zastosował terminologię historyczną właściwą opisywanej epoce,
- przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym; wykazał, że funkcjonowanie władzy monarszej zmieniało się i zależało zarówno od układu sił politycznych w państwie, jak i od umiejętności monarchy oraz jego osobowości,
- dostrzegł złożoność zjawisk historycznych, podejmując próbę ukazania różnych ich aspektów: politycznych, militarnych, gospodarczych, społecznych, *np. konsekwencje dla funkcjonowania władzy królewskiej wojen prowadzonych przez Rzeczypospolitą i wojny trzydziestoletniej, w której uczestniczyła Francja*. Mógł zwrócić uwagę na oddziaływanie kontaktów z innymi państwami/dynastiami, *np. wpływ kontaktów z Habsburgami na władzę królewską w Rzeczypospolitej*, oraz uwzględnić oddziaływanie religii na władzę monarchów,
- sformułował wnioski i podjął próbę oceny,

Poziom II (6–10 p.)

Zdający:

- podejmując próbę porównania funkcjonowania władzy monarszej w obu państwach, przedstawił w ujęciu statycznym faktografię związaną z tematem oraz właściwie określił ramy chronologiczne i zakres terytorialny zagadnienia,
- opisał niektóre przyczyny i skutki przedstawianego zagadnienia, *np. wpływ kardynała Armanda de Richelieu na rządy królewskie we Francji, wzrost znaczenia magnatów i decentralizację władzy państwowej w Rzeczypospolitej*,
- prawidłowo użył i zastosował terminologię historyczną, *np. pierwszy minister, racja stanu, artykuły henrykowskie, pacta conventa, oligarchia*,
- podjął próbę sformułowania wniosków.

Poziom I (1–5 p.)

Zdający:

podał jedynie kilka faktów (niekoniecznie uporządkowanych) dotyczących obu państw, na ogół bez wskazywania związków między nimi, które są zgodne z tematem, np. *władza absolutna królów francuskich, elekcyjność tronu w Rzeczypospolitej*, poprawnie usytuował zagadnienie w czasie i w przestrzeni.

Temat II

Wyjaśnij, w jakim stopniu międzynarodowe uwarunkowania wpłynęły na stosunki polsko-francuskie w dwudziestoleciu międzywojennym.

Poziom IV (16–20 p.)

Zdający:

- wszechstronnie zanalizował i przedstawił wpływ międzynarodowych uwarunkowań na stosunki polsko-francuskie w dwudziestoleciu międzywojennym.
- wyjaśnił złożoność zjawisk historycznych, ukazując różne ich aspekty: polityczne, militarne, gospodarcze, społeczne oraz powiązania (związki i relacje) między nimi
- świadomie odniósł się do historiografii i ocen historyków; mógł zwrócić uwagę na różne stanowiska prezentowane w historiografii i różne oceny zjawisk w historiografii oraz przyczyny rozbieżności w tych opiniach.
- sformułował wnioski i własną ocenę oraz podsumował rozważania.

Poziom III (11–15 p.)

Zdający:

- przedstawił zagadnienie w syntetycznej formie, dokonawszy trafnej i celowej selekcji faktów, która świadczy o rozumieniu ich znaczenia i hierarchii; ze zrozumieniem posłużył się terminologią historyczną; wykazał się znajomością dokonań (w dziedzinie stosunków polsko-francuskich) polityków, np. *Georges'a Clemenceau, Józefa Piłsudskiego, Józefa Becka, Maxime'a Weyganda*
- przedstawił zagadnienie w ujęciu dynamicznym; zauważył, że relacje między Francją i Polską zmieniały się w zależności od rozwoju sytuacji międzynarodowej oraz układu sił politycznych wewnątrz państw,
- zaproponował cezury wewnętrzne w opisywanym zagadnieniu, np. *stosunki polsko-francuskie w okresie Republiki Weimarskiej i po dojściu Hitlera do władzy*,
- dostrzegł złożoność zjawisk historycznych, podejmując próbę ukazania różnych ich aspektów: politycznych, militarnych, gospodarczych, społecznych,
- sformułował wnioski i podjął próbę oceny.

Poziom II (6–10 p.)

Zdający:

- przedstawił w ujęciu statycznym faktografię związaną z tematem, właściwie określając ramy chronologiczne i zakres terytorialny,
- opisał niektóre przyczyny i skutki przedstawianego zagadnienia, np. *wpływ układu w Locarno na stosunki polsko-francuskie, wpływ podpisania deklaracji polsko-niemieckiej o nieagresji z 1934 r. na stosunki polsko-francuskie*,
- prawidłowo użył i zastosował terminologię historyczną, np. *ententa, ład wersalski, polityka równowagi, Mała Ententa, pakt reński*,
- podjął próbę sformułowania wniosków.

Poziom I (1–5 p.)

Zdający:

podał jedynie kilka faktów zgodnie z tematem, niekoniecznie uporządkowanych, np.

konferencja w Wersalu, układ sojuszniczy polsko-francuski, konferencja w Monachium, wybuch II wojny światowej. Poprawnie umieścił rozważania w czasie (od końca I wojny światowej do wybuchu II wojny światowej) i w przestrzeni.

Komentarz:

Zadanie rozszerzonej odpowiedzi sprawdza wiedzę i umiejętności, które określono w trzech obszarach standardów wymagań egzaminacyjnych. Dokonanie analizy, przedstawienie własnych wniosków i ocen wymagają znajomości faktów, wydarzeń i zjawisk historycznych oraz znajomości terminologii adekwatnej do wybranego tematu. Po raz kolejny zdający mieli trudności z napisaniem spójnego i logicznego wywodu historycznego w oparciu o wyselekcjonowany materiał faktograficzny. Popołniane błędy świadczą zarówno o problemach zdających z doborem materiału faktograficznego jak i jego funkcjonalnym wykorzystaniem. Zdający często zamieszczają opisy dziejów lub sytuacji, które rozgrywały się w czasie określonym tematem pracy, natomiast brak im umiejętności selekcji tych informacji, które są konieczne do funkcjonalnego przedstawienia tematu. Z kolei brak umiejętności sprawnego posługiwania się językiem oraz słaba znajomość terminologii historycznej skutkują zaburzoną logiką wypowiedzi, jak również błędami merytorycznymi.

Analiza wypracowań pozwala na sformułowanie następujących uwag.

Zdający powinni zwrócić większą uwagę na:

- tworzenie przejrzystego i logicznego wywodu, który powinien uwzględniać sformułowane przez nich własne wnioski i oceny,
- przyswojenie sobie w większym stopniu podstawowych pojęć, terminologii historycznej,
- dbałość o przedstawienie informacji w sposób uporządkowany i spójny,
- funkcjonalność dobieranych informacji,
- rozwijanie umiejętności problematyzowania, uogólniania i syntetyzowania, formułowania wniosków, przedstawiania własnej oceny, zaprezentowania ocen historyków.

WNIOSKI

Problemy maturzystów z poprawnym rozwiązywaniem zadań wynikają najczęściej:

- z ograniczonej, pobieżnej znajomości faktów i wydarzeń historycznych,
- z braku umiejętności wykorzystania znajomości faktów i wydarzeń historycznych do rozwiązania problemu określonego w poleceniu,
- z opanowania w niezadowalającym stopniu umiejętności czytania ze zrozumieniem, co skutkuje niezrozumieniem polecenia lub tekstu źródłowego,
- z braku umiejętności analizowania wskazanego materiału i wyciągania wniosków z tej analizy,
- z trudności w zakresie poprawnego pod względem językowym formułowania wypowiedzi,
- z nieprecyzyjnego stosowania terminologii historycznej (zdający często posługują się językiem kolokwialnym, mają trudności z precyzyjnym określeniem lub nazywaniem zjawisk i procesów historycznych).